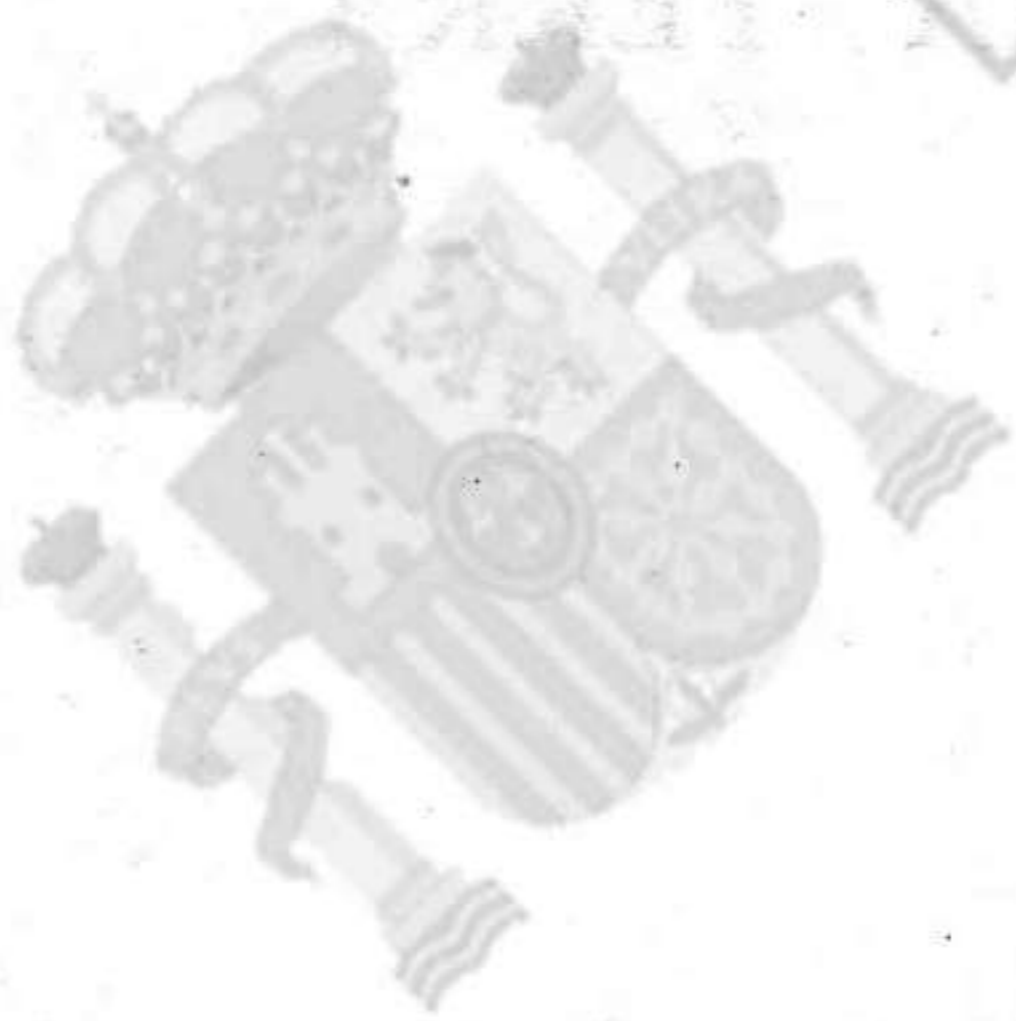

LA NOSTRA TERRA

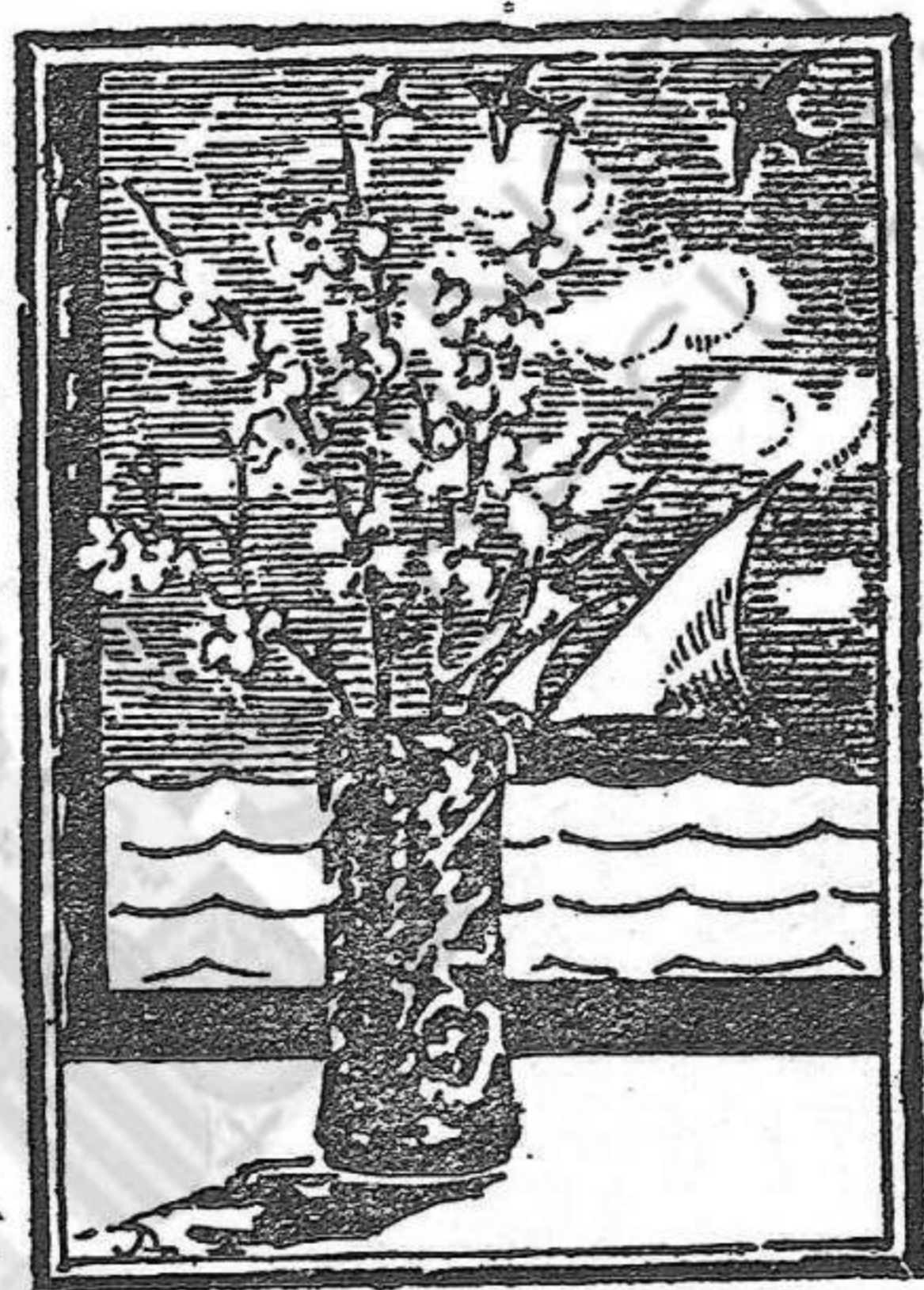

MINISTERIO
DE CULTURA

MINISTERIO
DE CULTURA

LA NOSTRA TERRA

MALLORCA

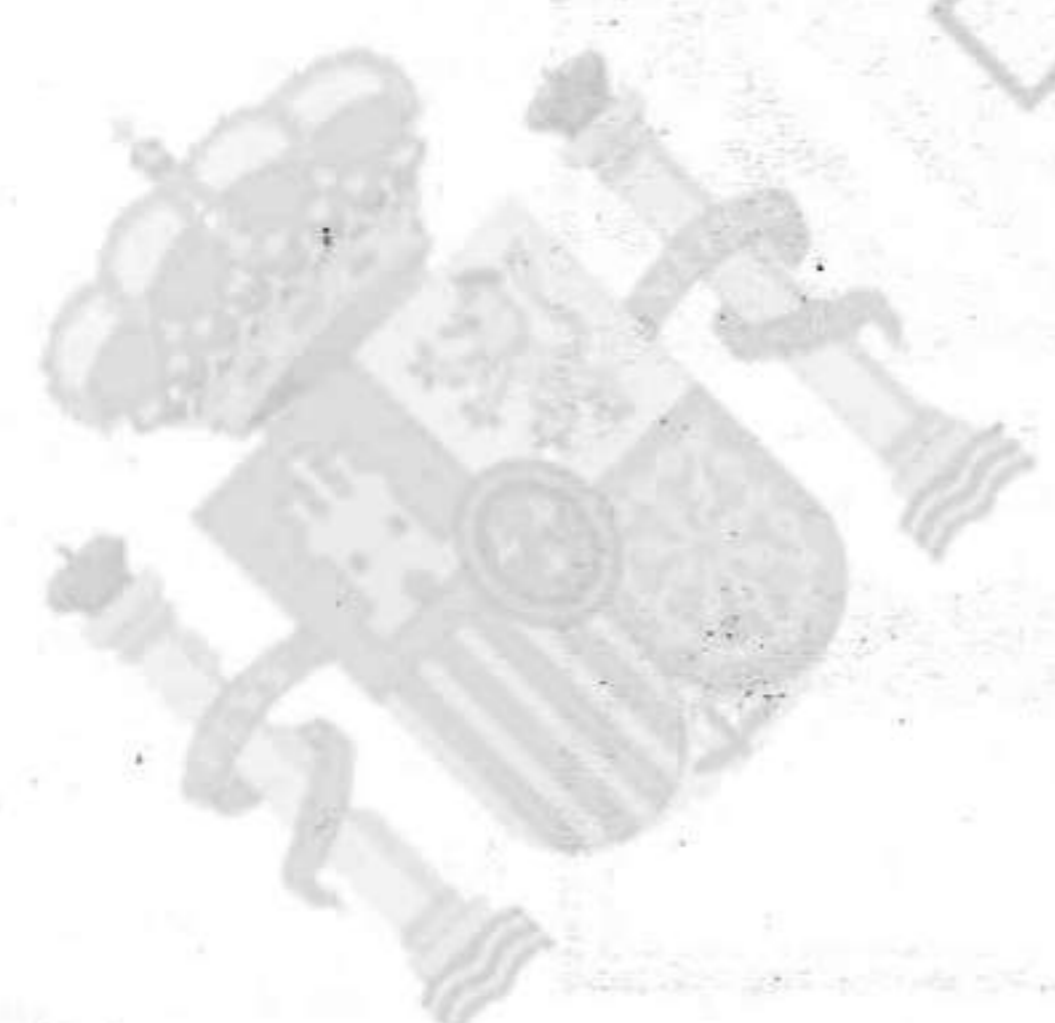
ANY VII

1934

ARBORES

ARBORES

MINISTERIO
DE CULTURA

ARBORES

ARBORES

ARBORES

ARBORES

INDEX

EDITORIALS

	<u>Pàgs.</u>
Dels altres anys 34.	I
El turisme colapsat	4I
L'atur forçós del turisme	8I
L'exposició del llibre mallorquí	12I
Els festivals Chopin	16I
Les carreteres de les Balears i la seva administració autonòmica	20I
La llàntia encesa	24I
Mots liminars (en el n.º extraordinari a Ramon Lull)	28I
Després de la revolució	429
El tresor artístic	46I

POESIA

<i>Bertrand, J. J. A. trad.</i>	—Mediterranée (de Mn. Miquel Costa i Llobera)	54
<i>Colom, Guillem</i>	—Recances de gener	9
	—Terra pairal	177
	—L'ànima i l'infant (trad. de Jules Supervielle)	218
	—A Mallorca en el VII centenari de Ramon Lull	322
<i>Colomar, Angel</i>	—Miracle	85
	—Comiat	266
<i>Dolç, Miquel</i>	—Nit entre ruïnes	435
	—Evocació	437
	—Nocturn	439
<i>Esclasans, Agustí</i>	—Ritmes 505	132
<i>Fèlix</i>	—Si jo sabia...	164
<i>Fontirroig, Manuel Andreu</i>	—A un ametller florit dins un hort claustral	109
	—Eros bon minyó	124
<i>Forteza, Bartomeu</i>	—L'infinit. (trad. de Giacomo Leopardi)	9I
<i>Forteza, Miquel</i>	—La pedra de la Santa	254
	—L'esfinx	256
	—L'enterrament de l'Amic	374
	—Cobletes de la bona alegria.	479-482
<i>Llongueres, Joan</i>	—Scherzo	18
<i>Pons, Joan</i>	—Sonet fàcil	137
<i>Rosselló i Porcel, Bartomeu</i>	—En la boca, el destí.	209
<i>Saltor, Octavi</i>	—Perles lullianes	286
<i>Salvà, Maria-Antònia</i>		

PROSA

	<u>Pàgs.</u>
<i>Alomar, A. I.</i>	—Sobre la significació jurídicopolítica del Renaixement 86
<i>Andreu de Palma, O. M. Cap.</i>	—A l'entorn de les proves documentals del martiri de Ramon Lull. 402
<i>Cardó Pvre., Carles</i>	—La fecunditat de Ramon Lull 301
<i>Carreras i Artau, Tomàs</i>	—L'esperit cavalleresc en la producció lulliana 319
<i>Colom i Casanovas, Guillem</i>	—Els estudis de Mis Bate sobre els vertebrats fòssils del quaternari de Mallorca 140
<i>Ensenyat, Josep</i>	—Lull i l'infant 395
<i>Estelrich, Joan</i>	—Pensament i acció 57
<i>Ferrà, Miquel</i>	—Maragall i les festes. 167
<i>Forteza, Bartomeu</i>	—Ramon Lull: la vida i les obres 333
<i>Forteza, Guillem</i>	—Notes marginals al "Llibre d'Amic i Amat" 326
<i>Galmés, Salvador</i>	—Urbanisme mínim 44
<i>Jimenez, Antoni</i>	—La irradiació estètica de l'obra lulliana. 384
<i>Marquès Coll, Miquel</i>	—L'edició de les obres originals del Mestre 407
<i>Mascaró, Joan</i>	—El sepulcre de Ramon Lull. 376
<i>Massutí i Alzamora, Miquel</i>	—L'hora de la feina 5
<i>Muntaner, Joan</i>	—L'orient i Ramon Lull 397
<i>Navarro, Francesc de P.</i>	—La salinitat de l'aigua de la mar 93
<i>Nicolau d'Olver, Lluís P., (J)</i>	—La teoria lulliana de les marees 304
<i>Parietti, Antòni</i>	—Una pesta del Segle XV a Mallorca 125
<i>Pons, Antoni</i>	—L'estat actual del problema de les ones de marea interna 441-446, 483-490
<i>Pons i Marquès, Joan</i>	—Reparació tardana 331
<i>Riber, Llorenç</i>	—Cant dels tres donzells (de Ramon Lull) 284
<i>Roig i Llop, Tomàs</i>	—Cant de Zacaries (de Ramon Lull). 285
<i>Sans, Elvir</i>	—A l'entorn del projecte de funicular aeri al Puig Major 267
<i>Sureda Blanes, Francesc</i>	—Dels dies terribles, 1793-1795 (acabament). 21
<i>Sureda i Blanes, Josep</i>	—Lletres llatines 210
<i>Valentí, Joan Ignaci</i>	—El joglar del valor 357
	—Papers vells 219
	—Un centenari silenciós 244
	—Grandesa i dissort de Ramon Lull. 411
	—La Consolació dels Venecians 316
	—Fulls d'album 102
	—La geografia humana de Mallorca 204
	—Mallorca en temps de Ramon Lull. 288
	—El misteri del Castell de Montblau. 464-478
	—Dins l'albada del renaixement lullian 381
	—De l'ambient científic 103-133
	—L'inútil sacrifici del Gorg Blau 431
	—Escoles per a anormals i escoles per a superdotats 257
	—Dues crisis en la vida de Ramon Lull. 343

	Pàgs.
Desviacions en els conceptes de Llengua i de Pàtria	178
Per l'aproximació catalano-mallorquina	181
Carta oberta dels mallorquins al Sr. Pompeu Fabra	225

ELS LLIBRES

Alcover, P. Miquel, <i>El Islam en Mallorca</i> , per E. S. R.	491
Bosch i Ferrer, Rafael, <i>Contribución al estudio histórico del sitio y saqueo de Mahón por Barbarroja en 1535</i> , per E. S. R.	491
Congregación de Hijas de la Misericòrdia, <i>Terciarias de S. Francisco de Asis</i> , per E. S. R.	229
Darder Pericàs, Bartomeu, <i>Mapa geològic de les Serres de llevant de l'illa de Mallorca</i> , per A. C.	448
Duran i Samper, A, <i>Monumenta Cataloniae V. I.; Els retaules de pedra</i>	26
Estelrich, Joan, <i>Fenix o l'esperit de renaixença</i> , per F. I. P.	191
Esteva de Vicens, Maria, <i>Errada de comptes</i> , per J. S.	230
Hernandez i Sanz, Francesc, <i>Història de la Invenció de la Nostra Senyora del Thoro</i> , per E. S. R.	227
Hernandez i Sanz, Francesc, <i>Episodios de la guerra de los anglo-españoles contra Francia durante su primera República, vistos desde Mahón 1793-1795</i> , per E. S. R.	228
Juan Juan, Bernardo, <i>Conveniencia de la depuración de aguas y resultados en la Zona de Poniente</i> , per E. S. R.	230
Lull, Ramon, <i>Obres originals de... V. XVII: Art amativa. Arbre de Filosofia desiderat</i> , per J. P. M.	110
Macabich Llobet, Isidoro, <i>Sobre Arqueologia Ibicenca. Ebusus, Ciclo romano</i> , per E. S. R.	227
Massutí Alzamora, Miquel, <i>Contribución al estudio de los infusorios, - Nuevos tintinidos de la bahía de Palma de Mallorca</i> , per F. de S. A.	68
Moll, Francesc de B. <i>Vocabulari tècnic dels molins de vent de les Balears</i> , per J. B.	492
Oliver Febrer, J., <i>Normes biològiques d'estructuració Social</i> , per B. F.	110
Penya, Pere d'A., <i>Comèdies, I</i> , per P.	192
Pons, Antoni, <i>Constitucions e Ordinacions del Regne de Mallorca</i> , per J. P. M.	448
Saltor Octavi, <i>Les idees literàries en la Renaixença Catalana</i> , per F. V. B.	189
Salvà, Maria-Antònia, <i>El retorn, poemes</i> , per G. C.	190
Sanxo Vicens, Pere A., <i>Confraries Religioses en Mallorca. Anys 1478-1484</i> , per E. S. R.	226
Sastre Servera, Mateo. <i>Muro en la mano</i> , per E. S. R.	447
Verdaguer, Mario, <i>Un Intelectual y su carcinoma</i> , per E. S. R.	447
Verger, Maria, <i>L'Estela d'or</i> , per G. C.	231
Xirau, Antoni, <i>Safreu, Poemes</i> , per M. F. P.	272

ASSOCIACIÓ PER LA CULTURA DE MALLORCA

Crònica Pàgines: 63, 145, 183

LES ARTS

EXPOSICIONS

Canals, Narcís, per B. B. C. 69

CONCERTS

Orquestra Filarmònica de Madrid, per E. P.	69
--	----

TEATRE

Andreu Fontirroig, Manuel, "A la llum dels estels", per G. C.	71
Cortés, Gabriel, "L'embat", per L. M.	233
Llompарт, Sebastià: "Sa Tia Remeis", per A. I. A.	493
"S'Allot de Barca" per J. I. V.	493
Puigserver, Miquel, "Una i Oli", per L. M.	233
Tous i Maroto, Josep M. ^a , "El Tio de l'Havana", per L. M.	233
— "Els nirvis de sa neboda, per A. I. A.	450
Villalonga, Anna, "El rebeinet" per A. I. A.	494

RECALLS DE FORA

Pàgines.	29, 72, 112, 153, 194, 234, 274, 423, 451, 495
------------------	--

NOTICIARI

Pàgines.	35, 79, 117, 157, 198, 238, 278, 326, 458, 498
------------------	--

GRAVATS

Alomar, Gabriel: Ramon Lull.	315
Barceló, Pere: El Col·legi de Miramar.	396
Bracons-Duplessis: Testa de Ramon Lull, a la coberta del n. ^o extraordinari.	
Ferrà Bartomeu; Oratori-rotonda de Ramon Lull a Miramar.	422
Forteza, Gnillem: Esquema per a la millora de la circulació radical	48
Fuster Valiente, J. A.: Entrada actual del que fou en temps de Lull monestir ciscercienc de la Real	340
Jimenez, Antoni: Ramon Lull	283
— El Sepulcre de Ramon Lull a Sant Francesc	379
Salvà, Francesc: Porta de l'Escola de Randa, a Cura, abans de la restauració.	373

LA NOSTRA TERRA

REVISTA MENSUAL DE LITERATURA, ART I CIÈNCIES

PERTANY A LA BIBLIOT
DE
L'ATENEU BARCELON

DELS ALTRES ANYS 34

Una mirada al passat de la nostra terra cercant els fets que la Història registra dins les centúries, ens ofereix un ample camp de consideracions comparatives, a vegades ben curios i sempre ple d'interés. Per això hem cregut oportú recordar, en el primer número d'aquest any de la nostra Revista, aquelles coses passades de més relleu, de les quals el 1934 ens assenyala el centenari, i que són més característiques en la vida local.

L'any 1434, hi hagué a la nostra Universitat forta discussió sobre un fet, que si bé no tenia una gran importància no deixà de tenir transcendència, donat el caràcter ordenancista i rigorista d'aquells temps. Es tractava del nomenament de nou clavari de la Universitat, i en aquella ocasió, el Gran i General Consell es reuní presentant diferències essencials de criteri: uns volien fer el nomenament; altres, que la qüestió es resolgués per votació secreta i amb escrutini de faves blanques i negres; i la resta, en votació nominal i pública.

El Governador es trobava fora de Mallorca, i tenia el govern de l'illa el seu lloctinent Joan Desfar, el qual, a vista del que passava i no atrevint-se a resoldre el cas per si sol, consultà el fet amb el Procurador reial Bonifaci Morro, i els Drs. Castanyer, assessor del Regne, Pere Terrassa, Hug de Pachs i Martí Desbrull, i aquests foren

de parer, i així es feu, que s'ordenés al Gran i General Consell, sota pena de dues mil lliures, que s'abstengués del nomenament de clavari fins que hi hagués conformitat del Rei. Protestaren els del Gran i General Consell, tots units davant l'ordre, perquè consideraren atropellats els seus privilegis i la franquesa del Regne, i, veient el dit Desfar la protesta i l'energia que en ella era posada, consentí en la resolució i revocà l'ordre comminativa donada abans. Però, el cas tampoc no restà resolt encara.

Per aquell temps arribà a Mallorca, de passada cap a Sicília, on anava en ajuda del seu germà Alfons, el rei Joan de Navarra, el qual tenia aquell regne com espòs de Dona Blanca, filla del rei Carles. Els de Mallorca sotmeteren les diferències a la seva resolució, la qual fou, que Nicolau de Pachs, que era clavari l'any anterior, prosseguís en el càrrec fins que el Rei donés altra ordre. I, per aquest consell, que suposam no el feu cavilar gaire, Joan de Navarra obtingué dels mallorquins un bon socors per a la seva empresa de Sicília.

L'any 1534, a súpliques de Jaume Rullan, veí de Valldemossa, l'Emperador li concedí franquesa de tota contribució real i personal per ésser pare de dotze fills legítims i naturals, de conformitat amb el dret comú i segons pràctica dels Jurats, concedint franquesa de drets universals a d'altres en cas semblant. Això prova que el subsidi a les famílies nombroses no és cosa d'ara, i que el govern i la política humanitària i protectora també s'estilaven en els temps de l'absolutisme.

L'any 1634, d'ordre del Virrei Cardona, fou pres l'alguatzir major de l'Inquisició, Francesc Antoni Andrés, per haver tancat un tinent de batlle de Sineu per certes coses que havia fet. Entrada la nit, el Virrei va rebre un volant de l'Inquisidor demanant-li posés en llibertat l'alguatzir per la falta que feia al Sant Tribunal, i el Virrei contestà que consultaria el cas amb els senyors de l'Audiència. Més tard fou enviat un altre escrit al Virrei, ordenant-li que abans de tres quarts d'hora hagués deixat anar el pres i que, si no ho feia, comparegués a la Seu per efectes de la seva excomunió. S'excusà el Virrei dient que ja s'havia ficat al llit, i, en vista d'això, dues hores després, li fou tramès de nou el mateix paper i cap servent no el volgué admetre.

L'endemà, a primeres hores del matí, es feren públiques a la Seu les excomunionis del Virrei, del fiscal Alcover i dels demés que havien posat pres l'alguatzir de l'Inquisició; es posà per escrit a la porta del

cor de la Catedral l'esmentat decret, i, després de migdia, Mn. Joan Fe, d'ordre de l'Inquisidor, fou portador d'un altre escrit al Virrei, el qual feu present al missatger que, "si el paper era descortès el posaria, a ell, en un lloc on no veuria ni sol ni lluna". Mn. Fe replicà que no creia que l'Inquisició escrigués papers descortesos, i, davant el cas, el Virrei llegí l'escrit i el mateix dia fou llibertat l'algutzir.

En essència, la Història es repeteix sempre la mateixa.

El mateix any, el canonge Marc Antoni Cotoner, Conservador dels Comanadors de Malta, publicà un entredit que produí dins el Regne més commocions que un terratrèmol. Havia estat pres, no sabem perquè, el ciutadà Hug Morell, i en defensa d'aquest, tres Comanadors maltesos, tregueren llurs espases i, a la Plaça Nova, obligaren per la força a llibertar el pres. Conegut que fou el cas pel Comanador major, els dits cavallers, en càstig per la seva gosadia, foren arrestats alguns dies en les seves pròpies cases. Però el Virrei, no satisfet d'això, disposà que el Dr. Ximenis, jutge de la Cort, i molts algutzirs i comissaris, prenguessin els expressats Comanadors, que eren els senyors Anglada, Rossinyol i Homs, i els posessin a la torre de l'Angel. I, aquí començà la disputa i el gran aldarull.

El mateix dia fou comminat el Virrei de treure els presos, però el Virrei posà també pres el missatger del comunicat i els dos testimonis que l'acompanyaven. En vista d'això se li feu present que seria excomunicat.

Els Comanadors, Puigdorfila, Dameto, Quint, i Sureda, havien elevat instància al Conservador de l'Ordre, per a que intervingués enèrgicament en l'afer, i el Virrei els previngué que dessistissin de la seva actitud, perquè del contrari serien desterrats del Regne. El mateix dia es feu pública la sentència condemnant el notari Busquets—que era qui havia notificat al Virrei l'ordre del Conservador de Malta, i es trobava pres a la torre de l'Angel,—a privació perpètua del seu ofici, declarant-lo inhabilitat per a qualsevulla càrrec universal i, posant-li a més deu anys de desterro i dues centes lliures de multa.

Tengué lloc l'excomunió dels jutges Gori i Pueyo, de la Reial Audiència, per les cartes que havien pres en la cosa, i fou publicat per tota la Ciutat i a so de trompes i tambors el desterro del canonge Marc Antoni Cotoner. Els dos poders s'havien encontrat i cada un tirava per la seva banda.

El canonge Cotoner s'acollí a lloc sagrat a la sacristia de la Seu i, com no el podien treure, li foren seqüestrats una partida dels seus

béns i venuts en pública subhasta, fins i tot un esclau moro, Xiroi, que no trobà qui el volgués per mil lliures. Això no obstant, foren desterrats els Comanadors Anglada, Rossinyol i Homs, i, una vegada més, restà satisfeta sols a mitges la justícia que, com casi sempre en el passat i en el present, descarregà els seus cops a les palpentes.

Res de transigir amb el mal gust per guanyar el sufragi de les multituds burgeses; res d'adular al públic, que no cal confondre amb el poble, com ha dit encertadament el Sr. Charri, res d'allò de

*el vulgo es necio, y pues lo paga, es justo
hablarle en necio para darle gusto;*

però tampoc no hem de renunciar a la propaganda del bon gust, per la funesta preocupació de que sia impossible la conquesta de l'ànima colectiva. No tots han d'ésser sacerdots, però el santuari ha d'estar obert per a tots.

JOAN ALCOVER

(Als amics del Saló Beethoven) abril 1902.

L'HORA DE LA FEINA

D'ENÇA que en el cel de la pàtria aparegueren les primeres clarors de llibertat, en acabar-se l'època dictatorial, se'ns presentà a tots aquells que treballam per aconseguir el desvetllament de la nostra terra un dubte punyent: Quin camí seguir en endavant per millor abastar el nostre objectiu? Davant nostre s'obria un entreforc misteriós: un tirany menava cap a la política; l'altre, vers la cultura. Quin era el més escaient i eficaç per arribar més aviat al ressorgiment de l'ànima de Mallorca?

“De cultura, cal fer-ne sempre, intensament—ha dit Joan Estelrich—i de política caldria no deixar de fer-ne mai”. I un altre escriptor—Rovira i Virgili—ha afegit: “La política dóna extensió popular als moviments; la cultura els dóna profunditat”. Quina posició adoptar davant aquesta disjuntiva? Es possible als mallorquins, amb la tradicional indolència nostra, seguir alhora la doble i necessària acció patriòtica?

Es ben viu encara l'exemple de Catalunya, on la tasca cultural precedí, i de molt, l'actuació política, preparant-li el terreny perquè el poble anàs recobrant la consciència de la seva personalitat històrica. Ara tot just fa cent anys que començà el renaixement espiritual de Catalunya amb la publicació de l'Oda de N'Aribau. Les primeres actuacions polítiques no vingueren, però, fins a principi del segle present, amb l'esforç abnegat del Dr. Robert.

A Mallorca, per desgràcia, ens trobam en forma que gairebé tot, salvant unes poques excepcions molt honroses, està encara per fer. Es possible, doncs, en les nostres circumstàncies, realitzar alhora les dues feines paral·lelament?

No hem iniciat encara, com aquell qui diu, la conquesta de l'ànima popular, embrutida i insensibilitzada per uns quants segles de pròpia renunciació i pel tret característic de la nostra gent qui avantposa sempre lo extern a lo propi, i enlloc d'escampar la

bona llavor de la causa renaixentista de la nostra terra dins tots els camps polítics i socials i fer que tots els mallorquins sentin de bell nou l'orgull del seu llinatge, ens dividim abans d'hora, cercant matitzacions prematures que no duen a altra banda que a distreure'ns de la feina primordial, que hauria de constituir la feina de tots els mallorquinistes, i només serveixen per esterilitzar els esforços aïllats que realitzen alguns patriotes benemèrits.

Se'ns dirà que avui, davant la complexitat dels problemes actuals, és difícil la convivència d'elements heterogenis, i que a Catalunya mateix han hagut de separar-se aquells qui davant les qüestions polítiques, socials, religioses, tenien pensaments divergents. Això seria exacte si no fos que a Catalunya la diversificació dels catalanistes vengué quan la feina bàsica del desvetllament del poble estava ja ben avançada. Fa tot just onze anys que començà la disgregació de les hosts aplegades per Prat de la Riba i fins aleshores bé convisqueren plegats els catalanistes de totes les tendències.

I és que quan hi ha un ideal comú, aquell ha d'ésser l'aglutinant principal que ha d'ajuntar les voluntats per damunt tota altra diferenciació i ha de fer possible la tolerància de tota aquella altra cosa qui no sia essencial.

* * *

Al nostre entendre, no sols és convenient sinó imprescindible dur a cap al mateix temps la doble feina política i cultural si volem que sia fecund i eficaç el moviment mallorquinitzador. A Mallorca, la Política i la Cultura són i seran per molt de temps dues feines inseparables i igualment necessàries. Sense la cultura, i la cultura autòctona, la política és un simple joc de baixa qualitat per repartir-se el poder i l'influència. Sense la política, la cultura no seria altra cosa que un entreteniment flouresc, inofensiu i provincià. En canvi, totes dues plegades, poden fecundar-se mútuament i esdevenir la força impulsiva per aconseguir en pocs anys el recobrament de la nostra personalitat.

La política i la cultura de Mallorca no poden ésser més que intensament i profundament mallorquines. Sense aquesta característica estimulant, no serien una i altra més que simples esplais sense cap ideal a aconseguir i sense gens d'eficàcia en la massa del poble.

Política de llogaret, al servei d'un cappare madrileny, no ens interessa. No es tracta aquí de demanar almoïna a ningú, ni de

tenir bo amb un personatge influent perquè ens adobin les carreteres ni perquè ens posin un vaixell diari amb Barcelona. Cal, més que això, despertar en cada un dels mallorquins la consciència de la nostra existència com a poble que sent i vol viure la seva pròpia vida, que es vol regir ell mateix i vol conservar una fesomia ancestral que el diferencia dels altres pobles.

I una cultura que no sia l'elevació de la nostra gent, sensibilitzar-la perquè no li sien externs els problemes de l'esperit, tampoc no ens interessaria. La cultura que fos sols un ressò de les tertúlies literàries del vèrtex peninsular, una còpia servil i simiesca d'aquella famosa *cacharrería*, sense l'alè creador de la nostra personalitat, ens faria més nosa que companyia, i hauriem de combatre-la com a un nirvana morbós i esterilitzador. La nostra cultura ha de crear-se en l'entranya viva del nostre poble i ha de presidir tot el seu expandiment perquè sia prolífica i eficaç.

Per a tots aquells que sentin cremar dins el pit la flama patriòtica i es sentin impulsats a l'acció constructiva per edificar la nostra ciutat futura, ara és hora d'enquadrar-se dins les organitzacions més adients amb el seu caràcter. Qui tengui coratge per dur els seus ideals al carrer, a conquerir les multituds anheloses de compartir-los, que es disposi a la lluita política. Qui es senti més atret a la feina de laboratori, a l'obra pacífica i lenta de l'acció cultural, que engrossi les hosts docents i vaja escampant la seva benefactora influència a l'entorn del seu radi de treball. Les dues feines són igualment necessàries i meritòries. Però cal acabar amb aquesta apatia que fins ara ens ha submergit en un *dolce far niente* mentre d'altres activitats han vengut disputant-se el predomini de l'opinió.

* * *

Davant el panorama polític qui s'aclareix, passades les torrencades republicana i dretista qui han caracteritzat les dues èpoques posteriors a la dictadura, ha arribat el moment de posar-nos tots a la feina.—I de valent!—Hem de respondre a la pregunta: Política? Cultura?, amb l'aportació individual i intensa a l'activitat que més s'adigui amb el nostre temperament. Sia quina sia, però, la nostra preferència, llencem-nos-hi amb ímpetu i coratge, que l'avenir serà d'aquell qui sàpiga desplegar majors energies, i mostri en l'acció un major anhel de triomfar.

Som a una hora propícia per empendre sèriament la feina d'in-

corporar Mallorca a la vida dels pobles ressurgents. Si la deixàvem escolar sense profit ens fariem indignes del moment trascendental que comença a albirar-se i la Pàtria dolorida podria fer-nos-en amarg retret.

MIQUEL MARQUÈS COLL

Sóller - desembre - 1933.

Mentre la norma i l'ideal de la vida permaneixeran mòbils com són avui en dia; mentre cada nova adquisició serà esquer de noves cobejances, el món estarà condemnat a sentir-se més pobre a mida que s'anirà enriquint. El mateix Socialisme serà impotent per resoldre un problema que, en els seus termes actuals, és insoluble. Cosa que equival a dir que el món està destinat a sofrir per temps encara aquest suplici de Tàntal.

Allò que ha estat sempre, serà. Prenim un parèntesi per la gran fase de l'història... Totes les religions en què l'home ha tengut fe, totes aquelles en les quals creu encara, han exigit com una necessitat i un deure imperiós una certa fixesa en l'ideal de la vida.

GUGLIELMO FERRERO

RECANCES DE GENER

QUAN cap al tard d'hivern, ple de neguit,
cerc refrigeri al foc de tantes febres,
com fers mon cor, ametllerar florit,
bo i esqueixant les gèlides tenebres!

Blanc paradís, neu viva i mel en flor,
—més blanc sobre la verda brulla tendra—,
ah! si poguessis ara en aquest cor
fer reflorir l'antiga cendra!

Amb la candor d'aquelles flors, tan breus,
que perfumaven l'hivernal cruesa
del meu poble nadiu, sota unes neus
foses per sempre més amb la infantesa;

amb tots els càndids somnis d'una edat
blanca de ta blancor immaculada,
que amb tu esclataren dins l'hivern glaçat
i sense por als torbs ni a la gelada!

On sou ara, promeses d'aquell fruit,
que no l'arriba a dar ma eixuta vida
—àrdüament penjada sobre el buit,
inútilment florida?...

Però tu no saps res dels meus dolors
ni d'aquestes punyents i greus recances,
oh arbre primerenc i audaciós
que sols vius d'esperances!

I floreixes complint tos clars destins
amb ta callada i nua i breu florida,
perfumant dins el fang dels durs camins
la sòrdida misèria de la vida.

Com ton goig, de cada any, minva per mi!
En va als meus ulls escampes flors sens nombre:
estrènyer vull en tu els somnis d'ahir
i abraç tan sols una ombra...

Flors antany d'infantesa i joventut
—corona avui sobre el meu front marcida—,
com m'és feixuc el pes d'aquesta vida
sota vostres despulles sens virtut!

GUILLEM COLOM

El Cranc que jugava amb la mar

(CONTE PER A INFANTS)

DE RUDYARD KIPLING

MOLT abans dels temps més antics—petitons meus—hi hagué els temps del començament, és a dir, aquells temps en què el Gran Màgic estava fent totes les coses. Primer va fer la terra, després la mar; i quan ho va tenir tot fet, cridà els animals i els digué que podien sortir a jugar. I els animals digueren: “Oh, Gran Màgic, i a què hem de jugar?”. I ell respongué: “ara veureu”. Cridà l’Elefant (que era tot el que hi havia d’Elefant al món) i li digué: “Juga a ésser un elefant”, i l’Elefant hi jugà. Cridà el Castor (que era tot el que hi havia de Castor al món) i li digué: “Juga a ésser un Castor”. El Castor hi jugà. Cridà la Vaca (que era tot el que hi havia de Vaca al món) i li digué: “Juga a ésser una Vaca”. I la Vaca hi jugà. Cridà la Tortuga (que era tot el que hi havia de Tortuga al món) i li digué: “Juga a ésser una Tortuga”. I la Tortuga hi jugà. Va anar cridant tots els animals de la terra, de l’aire i de la mar i els digué que juguessin.

Però a la tarda, quan els animals i les coses estaven ja quietes i reposaven, va venir l’Home amb una filleta. Si, amb la seva filleta asseguda sobre l’espatlla, i digué: “¿Què vol dir tot aquest joc?”. I el Gran Màgic li respongué: “Oh, fill d’Adam, aquest és el joc del Començament, però tu ets massa llest per a aquest joc”. I l’Home saludà i respongué: “Sí, soc massa savi per jugar; però tingues compte que tots els animals m’obeeixin”.

Quan estaven parlant així, Amma, el cranc, va passar caminant de costat i es ficà dins la mar, mentre es deia a si mateix: “Vaig a jugar el meu joc allà al fons de la mar i mai no obeiré a aquest fill d’Adam. Ningú no el va veure, però la filleta de l’Home sí que el va veure.

El joc va continuar fins que no quedaren més animals per

aprendre el seu joc, i el Gran Màgic es fregà les mans, plenes de pols del treball de la Creació i se'n va anar a veure per tot el món com jugaven els animals.

Va anar cap al Nord i allà—petitons meus—va veure com l'Elefant cavava amb la trompa, i donava grans potades sobre la terra neta i nova.

“*Kun*”?, digué l'Elefant. I amb això volia dir: “Ho faig bé?”.

“*Pajah kun*” respongué el Gran Màgic i amb això volia dir: “Ho fas molt bé”, i va pujar sobre el gran munt de terra que l'Elefant havia aixecat amb la trompa; aquest munt de terra i roques tan gran, que es diu l'Himalaia i que podeu veure en qualsevol mapa.

Va anar cap a l'Est i va trobar la Vaca que pasturava pel camp net i nou. Amb la llengua llepava i es menjava tot un bosc i després s'ajeia per rumiar-ho.

“*Kun*”?, demanà La Vaca.

“*Pajah Kun*”, respongué el Gran Màgic i va caminar sobre la terra on abans hi havia tots els boscos que s'havia menjat la Vaca. Hi havia dues grans extensions de terra que encara existeixen i que es diuen el Desert de Sahara i el Desert de l'India. Ho podeu veure sobre un mapa.

Va anar a l'Oest i va veure com el Castor estava fent grans resclosès a la boca dels grans rius nets i nous.

“*Kun*”?, demanà el Castor.

“*Pajah Kun*” respongué el Gran Màgic i va passar sobre aquelles aigües tranquiles i plenes d'arbres tombats, aquestes aigües que encara hi són i que es diuen els Pantans de la Florida. Ho podeu veure al mapa.

Va anar al Sud i va veure com la Tortuga, amb les aletes, gratava les roques i l'arena i en feia munts en mig de la mar. I aquests munts encara hi són i es diuen les Illes de Borneo, Célebes, Sumatra, Java... Ho podeu veure al mapa.

Després va anar on era l'Home—vora el riu Perak—i li demanà: “Ho, ho, fill d'Adam, ¿t'obeeixen tots els animals?”.

“Sí”, repongué l'Home.

“T'obeeix la terra?”.

“Sí”.

“T'obeeix la mar?”.

“No”, respongué l'Home. “Una vegada cada dia i cada nit la mar puja cap amunt del riu i ho omple tot d'aigua i em fa hu-

mits el bosc i la casa. I una vegada cada dia i cada nit se'n retira i se'n duu l'aigua i em deixa la barca en sec. No comprenc aquest joc”.

“Això és un mal joc” digué el Gran Màgic.

“Mira, mira” digué l'Home. I el Gran Màgic va poder veure com el riu pujava i pujava i omplia d'aigua moltes milles de bosc i inundava la casa de l'Home.

“Això no és això. Vara la barca i anirem a veure qui està jugant amb la mar d'aquesta manera” digué el Gran Màgic.

Varen entrar dins la barca i la filleta anava amb ells. L'Home va prendre el seu *kris* (que és una ganiveta corba) i tot tres se'n anaren en la barca. La mar s'anava retirant i se'n duia l'embarcació. La va fer sortir del riu Perak i la va fer passar per Selangor, Malaca, Singapore i més enllà de l'Illa de Bintang. Semblava com si l'estiressin amb una corda.

Arribats aquí, el Gran Màgic cridà molt fort: “Ho, ho, animals de la terra, de l'aire i de la mar, fets per mi en aquests temps del Començament i a qui he ensenyat a jugar, ¿qui de vosaltres està jugant amb la mar?”.

I tots els animals respongueren: “Gran Màgic: nosaltres juguem el joc que tu ens has ensenyat; nosaltres i els nostres fills i els fills dels nostres fills. Ningú no juga amb la mar”.

Aleshores sortí la lluna, vermella, grossa, i el Gran Màgic va mirar l'Home que podem veure a la lluna tot encorbat i que, amb un fil, tracta de pescar el món. Després li cridà: “Ho, ho, home de la lluna, ¿ets tu qui juga amb la mar?”.

“No”, respongué l'home de la lluna. “Estic pescant i espero un dia poder pescar el món, però no jugo amb la mar”. I va seguir el seu lent viatge sempre pescant.

A la lluna, hi ha també una rata que mossega el fil de pescar que està filant l'home. I el Gran Màgic cridà: “Rata de la lluna, ¿ets tu qui juga amb la mar?”.

I la rata respongué: “Estic massa ocupada a mossegar el fil de pescar que està filant aquest home. No jugo amb la mar”. I va continuar el seu viatge.

Aleshores la filleta alçà els seus braços, plens de polseres blanques, i digué: “Gran Màgic, quan mon pare parlava amb tu els dies del Començament, jo, asseguda sobre la seva espatlla, mirava com ensenyaves a jugar als animals, i vaig veure com un animal es ficava dins la mar, abans que tu no li haguessis ensenyat a jugar”.

I el Gran Màgic digué: “¡Que savis que són els nens que veuen i callen! ¿Com era aquest animal?”.

I la filleta respongué: “Era pla i rodó i duia els dos ulls a la punta de dos bastonets; a més, caminava de costat i anava cobert com d’una cuirassa”.

El Gran Màgic digué: “¡Que savis que són els nens que diuen la veritat. Ara ja sé on se’n va anar Amma. Dóna’m el rem”.

Però no calia bogar, puix les aigües s’anaven retirant i passaven per entre les illes fins arribar a un indret anomenat Pusat Tasek, que vol dir cor de la mar, on hi ha el gran forat que va a parar al cor de la terra. Dins aquest forat creix l’arbre Pauh Janggi, que fa les nous màgiques.

Aleshores, el Gran Màgic va ficar el braç fins a l’espatlla dins la mar i, al fons del forat, va tocar les arrels de l’arbre màgic i també tocà el cranc Amma. Quan el cranc va sentir una mà que el tocava es va ficar al fons de tot del forat i va fer pujar tota l’aigua de la mar, com puja l’aigua d’una ribella quan hi fiqueu la mà.

“Ah”, digué el Màgic. “Ara veig qui jugava amb la mar”, i després cridà: “Què fas, Amma?”.

I Pau Amma respongué des d’allà al fons: “Una vegada cada dia i cada nit, surto del forat per cercar el menjar. Una vegada cada dia i cada nit hi torno. Deixeu-me tot sol”.

Però el Gran Màgic afegí: “Escolta’m, Pau Amma. Quan surts de la teva cova les aigües de la mar entren dins Pusat Tasek i totes les badies de les illes queden en sec, i es moren els peixos i les cames de Raja Mojang Kaban, el rei dels elefants, s’omplen de fang. Quan tornes i t’asseus dins de Pusat Tasek, les aigües puguen i tapen les illes petites i inunden la casa de l’Home. I Raja Abdullah, rei dels cocodrils, queda amb la boca plena d’aigua salada”.

Pau Amma, des del fons del forat rigué i va dir: “No sabia que jo tingués tanta d’importància. D’avui endavant sortiré set vegades cada dia i les aigües mai no estaran tranquiles”.

El Gran Màgic li digué: “No puc fer-te jugar el joc que et pertoca, Pau Amma, perquè em fugires el dia del Començament, però si no tens por, surt i parlarem una estona”.

“No tinc por”, digué Pau Amma i sortí de la mar. No hi havia ningú tan gran al món com Pau Amma. Era el rei cranc de tots els crancs; no un cranc qualsevol, sinó el rei dels crancs.

Per un costat, el seu cos tocava la badia de Sarawak i per l'altre, la badia de Pahang, i era més alt que el fum de tres volcans. Quan pujava va rompre una branca de l'arbre màgic i la nena agafà una de les nous màgiques i, amb unes estisores d'or, la va obrir.

“Ara, digué el Gran Màgic, fes un joc de Màgia, Pau Amma, i veurem si ets important”.

Pau Amma va girar els ulls i pujà i baixà les cames, però no va fer res de màgic; sols va moure les aigües, perquè no era mes que un cranc, i el Gran Màgic se'n va riure.

“Després de tot, Pau Amma, no ets tan important com et pensaves. Ara deixa'm provar a mi”. I va fer un joc de Màgia amb la mà esquerra, o millor dit, amb un dit de la mà esquerra i heu de pensar—petitons meus—que aquella cuirassa verda i tan dura d'Amma li va caure com una closca de nou i el cranc quedà tendre i tou com els cranquets que de vegades podeu veure a la platja.

“Ets molt important”, digué el Gran Màgic. “¿Vols que l'Home et fassi a trossos amb el seu *kris*? ¿Serà millor que cridi a Raja Mojang Kaban, el rei dels elefants, perquè et fassi a bocins amb la trompa? ¿O si crido a Raja Abdullah, el rei dels cocodrils perquè et mossegui?”.

I Pau Amma respongué: “Estic avergonyit. Torna'm la cuirassa i deixa'm tornar a Pusat Tasek i no en sortiré mes que una vegada cada dia per cercar el menjar”.

Però el Gran Màgic li digué: “No, Pau Amma, no vull. Et tornaries més gros i més orgullós i t'oblidaries de la teva promesa i una altra vegada jugaries amb la mar”.

Pau Amma demanà: “¿Que he de fer? Sóc tan gran que tan sols em puc amagar a Pusat Tasek i, essent tan tou com sóc, em menjaran els taurons. I no podré sortir per cercar el dinar i em moriré de fam”. I començà a plorar.

“Escolta'm, Pau Amma”, digué el Gran Màgic. “No et puc fer jugar el teu joc perquè em fugires el dia del Començament, però, si ho vols, puc fer de cada roca, de cada pedra, de cada herba de la mar un Pusat Tasek per a tu i els teus fills”.

Aleshores digué Pau Amma: “Està bé, però espera. Mira: Aquest és l'home que parlava amb tu el dia del Començament. Si ell no hagués parlat tant, jo no m'hauria cansat d'esperar i tot això no hauria succeït. ¿Que farà ell per a mi?”.

I l'Home digué: "Puc fer un joc de Màgia per el qual la mar o la terra podran ésser la teva casa i la dels teus fills i així podràs amagar-te dins la mar o dins la terra".

"Està bé, respongué Pau Amma, però espera. Aquesta és la filleta que em va veure ficar al mar el dia del Començament. Si ella hagués cridat, el Gran Màgic m'hauria vist i tot això no hauria succeït. ¿Que farà ella per a mi?".

I la filleta digué: "És molt bona aquesta nou que estic menjant. Si ho vols faré un joc de Màgia per el qual et donaré un parell d'estisores, que seran fortes i bones i així tu i els teus fills podreu menjar nous sempre que sortiu a terra, o us podreu fer un Pusat Tasek cavant dins la terra o, si és massa forta, podreu pujar als arbres".

Aleshores, respongué Pau Amma: "Està bé, però espera. Perquè sóc massa tou i tot això no em serviria de res. Dona'm la cuirassa, Gran Màgic, i jugaré el teu joc".

El Gran Màgic digué: "Te la donaré onze mesos cada any, però durant un mes es tornarà tova perquè tu i els teus fills us recordeu que jo puc fer Màgia i així sereu humils. Perquè tinc por que, si podeu viure a terra o a la mar i cavar la vostra casa i menjar nous, us tornaríeu massa orgullosos, Pau Amma".

Pau Amma pensà una estona i després digué: "Està bé, accepto".

Aleshores, el Gran Màgic va fer un joc màgic amb la mà dreta amb tots els dits i, mirau: Pau Amma esdevingué petit, petit, petit com ho són els crancs i cridà: "Doneu-me les estisores".

La filleta l'agafà, el posà dins la barca i li donà les estisores. I Pau Amma les agafà, les obrí, les tancà, les va moure a l'aire i cridà: "Puc menjar nous, puc cavar covetes, puc pujar als arbres, puc respirar l'aire i l'aigua, puc trobar un Pusat Tasek en cada pedra: No creia que fos tan important". ¿Kun?

"Pajah Kun" digué el Gran Màgic, i va riure. Després el beneí. I Pau Amma tornà a l'aigua. I era tant petit que podia amagar-se sota una fulla o una pedra.

"He fet bé?", demanà el Gran Màgic.

"Sí", respongué l'Home. "Però ara hem de tornar a Perak i és molt amoïnós el bogar. Si haguéssim esperat que Pau Amma tornés a Pusat Tasek, l'aigua ens hauria duit a casa nostra sense bogar".

"Ets un gandul, digué el Gran Màgic. I els teus fills seran

ganduls. Serà la gent més mandrosa del món. Es diran els Mandriols (que vol dir gent mandrosa) i, aixecant un dit vers la lluna digué: "Oh, pescador, ara l'Home és massa gandul per a bogar. Estira la barca amb el fil de pescar".

"No", respongué l'Home. "Si he d'ésser sempre tan gandul, deixa que la mar treballi per a mi dues vegades cada dia. Això m'estalviarà el bogar".

I el Gran Màgic rigué i va dir: "*Pajah Kun*".

I la rata de la lluna va deixar de mossegar el fil de pescar, i el pescador de la lluna deixà caure el fil fins que tocà la mar, la va estirar, i la feu passar per l'illa de Bitang, per Singapore, Malaca, Selangor fins que la barca arribà al riu Perak.

"¿*Kun*?", digué el pescador de la lluna.

"*Pajah Kun*", respongué el Gran Màgic. "Mira, ara ves d'estirar bé la mar dues vegades cada dia i dues vegades cada nit, ara i sempre, per estalviar als Mandriols (que vol dir gent mandrosa) la pena de bogar. Però no ho fassis massa fort, que no tingui de fer un joc màgic contra tu, com ho vaig fer contra Pau Amma".

Arribats a Riu Perak, se'n varen anar a dormir —petitons meus.—Però escoltau.

Des d'aquest dia, la lluna ha estirat la mar dues vegades cada dia i fa això que es diu la marea. De vegades, el pescador de la lluna estira un poc massa fort (les marees de primavera) i altres vegades estira massa fluix (les marees mortes), però quasi sempre ho fa amb compte.

¿I Pau Amma? Podeu veure, quan anau a la platja, com els petits crancs es fan petits Pusat Taseks sota de cada pedra o dins l'arena. Podeu veure com mouen les estisores i en algun indret del món, puguen a terra, s'enfilen a un arbre i es menjen les nous, com ja ho va dir la filleta.

Una vegada cada any, perden la cuirassa i es tornen tous, perquè es recordin del Gran Màgic. I no està bé matar els petits Paus Ammes. Ells no tenen la culpa que el primer Pau Amma hagués estat tan eixelebrat.

Si. Als petits Paus Ammes no els agrada ésser trets de la mar i portats a terra. Per això us donen pessigades amb les estisores. ¡I ho teniu molt ben guanyat!

JOAQUIM VERDAGUER, TRAD.

SCHERZO

SALTA l'Amor dematinet
despert i enfila el caminet,
alamullat per l'aubaina.
Ja la llum tota escletxa afina,
i a dins el cor de la fadrina
mig ensonyat i tot, rondina
punyent l'espina
d'aquell secret.

Sol de migdia. En la llangor
creixent de l'aire torbador,
se'n ve camina que camina
l'Amor—sa ruta mai no fina,—
i al peu es tomba d'una alzina.
Ni una cigala no botzina:
calla fadrina
que dorm l'Amor.

La posta encén el cel vermell.
S'ajassen boires en serrell
al cims llunyans, i la fadrina
que allò que el cor sent no endevina,
si aixeca els ulls, l'Amor afina
al cim de la torre veïna
qui el vent pentina
dalt d'un penell...

JOAN PONS

DELS DIES TERRIBLES

1793-1799

(Acabament)

ESCARAMUSSES LUL·LIANES

No havia d'ésser aquest l'únic esdeveniment desagradable (1). Amb la partida del Bisbe Guerra, Prelat de vasta cultura però víctima dels paranys que de bona hora pararen a la seva bona fe els audaciosos *marrells*, enemics irreductibles del més savi dels mallorquins, semblava que s'era apaivagada la maror antilulliana. Des de Sigüenza, on pontificava, n'arribaven fortes ratxades. Els seminaristes d'aquella diòcesi, l'any 1791 i en unes conclusions celebrades el mes de maig afirmaven que Ramon Lull, seguint les petjades de Pere Abelardus (segle XII), gosava dir que els misteris més enlairats de la fe, un d'ells el de la Trinitat, podien ésser explicats per la raó humana, en tal faisó que als pagans i mahometans els era forçat de retre's a l'evidència de l'argumentació filosófico-teològica, calúmnia que ja trobà una refutació brillant en la contesta dels Menorets de Sigüenza (2). Pel maig d'aquest any es renovellaren les conclusions però sense propòsit d'esmena. Els nets de N'Eymerich entre d'altres *sottises*, com diria Tayl-

(1) Vegi's LA NOSTRA TERRA, agost-setembre 1933, pàg. 372.

(2) Fins ara el pensament d'Abelardus tingué aquesta interpretació. Noresmenys Fridericus Klimke S. J. en *Institutiones Historiæ Philosophiæ* vol. I. pàg. 152 modernament n'ha donat la següent explicació, que extractam. Abelardus aplegà, coordinà i descapdellà els elements esparsos del mètode científic i en feu tot un cos, que després la filosofia escolàstica amb profit emprava. Aquest mètode basava's en el dubte metòdic com a principi, formulat en aquest enunciat: dubtant començam la investigació i tot investigant trobam la veritat L'us del dubte metòdic i la paternitat de l'obra "*Sic et non*" foren causa que Abelardus fos tengut molt de temps per escèptic i racionalista, quan havia tengut el mèrit d'ofrenar a l'Escolàstica un mètode científic, Així, les contradiccions que es noten amb els escrits de certs filòsofs i teòlegs més tost que reals són aparents. El mètode d'Abelardus que assenyala el punt culminant en l'evolució de la filosofia escolàstica, tendeix a que els filòsofs s'atancin a desfer-se del relatiu valor de les autoritats i comencin l'escorcoll dels problemes per mitjà de la raó. I si a alguns endrets sembla propendrir al racionalisme, això no vol dir que ell ho fos, sinó que aleshores no eren prou conegudes les fites que separaven la fe de la raó. I amb aquest criteri pretén "*demonstrar raonadament en certa manera*" les

lerand, adreçaren un cant a llaor del Bisbe, a qui la seva ciència feia creditor de fama menys bellicosa, i digueren d'ell que "la seva memòria seria eternal, i que el seu nom era mereixedor d'ésser gravat en làmines d'or i cedre per el zel curós de guardar gelosament el prestigi del culte vertader, i d'esvair la superstició tan arrelada a Mallorca tocant a Ramon Lull i a Cabrit i Bassa". Els PP. Lectors Menorets, fermes en el propòsit que no es perpetués semblant ofensa al qui era "*heroe de la ordre franciscana*" adreçaven una lletra al P. Guardià del Convent d'aquesta ciutat, demanant-li notícia circumstanciada del culte lullia, i del que tenguessin a favor seu. En tant, movien-se els protectors de la Causa Pia sentint al fons de l'ànima la coentor de la injúria, i nomenaven una comissió composta del Degà. M. I. Sr. Josep Montes, i el Dr. Joan Barceló, Rector de Santa Eulàlia, perquè en donessin coneixement al Magnífic Ajuntament. I l'esmentada comissió, amb l'ardiment que li donava la defensa d'una causa noble, s'afanyà tant com pogué, per convencer als Regidors que no comportessin semblant deshonra "*que cau damunt tota nostra Nació, anomenant supersticiosa la Causa Pia, quant havia merescut de l'Oracle de l'Església Pius VI elogi ben singular amb motiu de l'aprovació dels miracles de la Beata Catarina, retreient l'exemple d'obediència que sempre tengué nostra Nació mallorquina als Decrets pontificals*". I després d'examinar els antecedents tocants a matèria *tan interessant i de gran gravetat* per la illa, la Ciutat, el 17 juliol, acordava demanar el permís reial per seguir a la Cúria Romana la causa de beatificació de Ramon, ja que era Cap del Regne i Patró de la Causa Pia. I encara escrivia al nou Arquebisbe de València, el futur Cardenal Despuig per tal que volgués interposar la valuosa influència papal millor per a l'èxit d'aquest afer. I el fill benemèrit de Mallorca contestava prometent fer el que pogués perquè "*l'Oracle de l'Església fos mogut a declarar el culte del nostre patrici (Ramon Lull) digne per tants de conceptes d'ésser venerat*" i que tant interessava a l'honor, devoció i quietud del poble.

Aleshores els Protectors estaven també enfeinats treient còpies

relacions trinitàries en Déu, per bé que al capdavant ha de resultar en menyscapse de l'unitat, puis la Trinitat sembla desaparèixer per deixar presents al seu lloc tres modalitats de divinitat solament.

De Ramon Lull, Klinke, al meu entendre, en parla d'una manera poc comprensiva i imperfecte; no altra cosa cal esperar de qui no ha hagut altres fonts de documentació que els treballs de Canalejas, Ribera i Keicher. En la pàg. 240 afirma que Lull és conegut tan solament per la seva *Ars Magna*, el descabdellament de la qual és prou infantivol i que la fi d'aquesta art consisteix en bastir sintèticament les ciències mitjançant el mètode combinatori i deduir-les per càlcul combinatori matemàtic.

autèntiques de Decrets pontificis i Ordres reials, provatòries de l'autenticidad del culte, i el P. Provincial, adreçant raonada representació al General de l'Ordre per tal d'aconseguir la declaració formal del martiri de Ramon. Voleu un altre cas exemplar?

UNES OPOSICIONS MOGUDES

Arribava la diada del 4 de novembre, festa onomàstica del Rei i el Capità General resolgué solemnitzar-la amb un banquet suntuós de setanta coberts, exquisit i abundant. Hi assistiren tots els caporals militars i de les reials finances, Regidors, Canonges, Inquisidors i cavallers, llevat el Bisbe, per mor d'haver d'entonar el *Tedeum* a la Seu, i sobretot per motius d'etiqueta. Tot i això, feu-hi acte de presència a les darreries. En canvi no tengueren ni aquesta gentilesa almenys el Regent, Ministres ni Batlle major. ¿Motius? El principal l'haver exigít En Castellodosrius que els convidats compareixessin amb *golilla*, i estrebava l'exigència en el costum de les demás capitals, i encara amb certs antecedents vaguívols d'altres autoritats, particularment d'en temps de Galceran de Villalba. Els Ministres, en canvi, replicaven ésser voluntari l'us d'aquella peça, i sols obligatori al Tribunal o als actes propis del Cos. Aquest conflicte no tenia, però, transcendència pública. No així podia dir-se tocant a la provisió de la canongia penitenciària, vacant a la nostre Seu. L'edicte de convocatòria fixava l'edat dels opositors als quaranta anys, sens ajuntar-hi la salvetat si devien entendre-se complits o no. I s'esdevengué que un dels opositors, el Dr. Joan Binimelis, que tenia els trenta nou fets, es decidí a prendre-hi part. El canonge Doctoral examina les qualitats dels concursants, i reparant que a l'esmentat Binimelis li faltava l'edat que, al seu compte, certificava la convocatòria, el rebutjava resoltament. I aquest afer el tractaren els canonges en capítol, i encara que les disposicions conciliars i la Butlla d'Alexandre afavorissin les pretensions del rebutjat, el Capítol *pro majori parte* ratificava la resolució del Doctoral, que feien a saber, mitjançant ofici, a l'interessat.

Fracassada la petició enclosa dins el memorial, el Dr. Binimelis n'adreçava una segona clamant ésser admés *cum spe future dispensationis*, i aquesta vegada era escoltada favorablement al clos capitular. A més de Mossèn Joan Binimelis, Paborde de la Seu,

catedràtic de prima de Teologia i Rector de l'Universitat, concursaven Mn. Pere Torrandell, Rector de Sant Jaume; Mn. Joan Barceló, Rector de Santa Eulàlia; Mn. Guillem Montes, Mn. Bartomeu Rullan, Rector d'Esporles; Mn. Rafel Barceló, catedràtic de Escriptura i Vis Rector de l'Universitat; Mn. Joan Payeres, Rector de Calvià. A les tres del capvespre del 15 de novembre puntuava Mn. Binimelis, ja que era el primer en dignitat. Els demés, per l'ordre en que són posats, conforme llurs graus. Examinats els exercicis atenyien 15 vots el Dr. Rullan; 1, Mn. Montes; 1, Mn. Torrendell; 3, Joan Barceló. El Doctoral s'abstenia de votar. Així, l'elegit era el Rector d'Esporles. Es fixà el 16 de desembre per la solemnitat de conferir la prebenda. Aquest dia el "Virell", seguint el costum, cridà Mn. Rullan, i una volta present, el Bisbe Nadal li demanava si li era plaent de rebre el canonicat de Penitencier, amb la condició, emperò, de renunciar els demés beneficis que aleshores fruïa. L'agràciat feu de resposta que l'acceptava, i encara en donava mercès a S. Ilma., i ensems al Capítol, i que efectivament despullava's del que fos incompatible. Després li fou demanat si era inclòs en aquesta renúncia el prèstec de Santa Margarida, al que respongué negativament, i encara afegia que ni ho devia, ni l'edicte ho manava. El Capítol seguidament pregava a Mn. Rullan volgués eixir, i una volta traspasat el llindar de la porta, lliurava's a serioses deliberacions tocant al dubte suscitat per l'actitut de Mn. Rullan. Posats d'acord els Capitulars, fou cridat de bell nou el Rector de Esporles, i s'afanyaren a convencer-lo que la prop esmentada renúncia restava patent a l'edicte d'oposicions. Mes ell hi contrastà agosaradament. Esguardant el Capítol la tossuderia de Mn. Rullan decidí negar-li la possessió de la prebenda, i declarava anul·lat el nomenament, estrebant aquesta decisió en el fet de mancar els requisits d'elecció i admissió. El Bisbe, canonge Doctoral i alguns advocats aprovaren la dessusdita resolució, i amb el major secret i sots jurament prenien l'acord d'adiar la colació canònica fins el capvespre del 21. Aquest dia feu-se nova elecció, ausents Mossèn Serra i Mossèn Carreres, i gairebé per unanimitat era elegit canonge el Rector de Sant Jaume Mossèn Torrandell, després d'ésser confirmat en el càrrec per S. Ilma. i de complir-se les formalitats de ritual—jurament i vestició,—rebia posessori dels comissionats Mn. Nicolau Lobo i Joan Barceló "essent general la satisfacció que el poble en prengué d'aquesta nova elecció, puix havia mirat amb indignació i disgust

la elecció del primer, a causa del seu modo de pensar ben interessat”.

Debades Mossèn Rullan trametia procurador i notari per tal que, en nom seu, protestessin l'elecció. Mes, l'ull perspicaç d'un Capítular, que sabé o endevinà la pretensió de l'ofès, esquivava un nou conflicte en manar als damunt dits missatgers, rics d'esperit bellicós, que eixissin de l'esglèsia, com ho feren. Després, tancades les portes, llevat la que comunica el carrer amb la sacristia, feu-se l'elecció a pler i amb pau. El nou Penitencier s'atansava a possessionar-se del càrrec el 24, al matí. Seguint un costum, abans l'anaren a cercar en cotxes i l'acompanyaren a la Seu el Capítol, les Dignitats, Pabordes, molta gent de qui hi ha dalt i poble. Així romania clos tan enutjós afer.

ANECDOTARI

En tant, S. M. concedia honors i tractaments de grandesa perpètua a Don Joan Despuig i Dameto, Comte de Montenegro i successors i nomenava Arquebisbe de Sevilla al que ja ho era de València, pocs dies després d'haver-se possessionat de la Seu d'aquesta ciutat, Don Antoni Despuig i Dameto, Gran Creu de l'Ordre de Carles III i de la de Sant Joan.

Per aquests dies es seguí un avalot, que era l'esca dels comentaris més intencionats de la gent qui mai va farta d'esdeveniments engrescats. Fonc el cas que mentre Nicolau Campaner, Ministre de l'Audiència, rondava de nit per la ciutat silenciosa amb la companyia dels algutzirs i tropa tengué la pensada inoportuna de pujar a casa d'uns oficials, on sospitava que es ballava. La sospita era fonamentada. Tocaren a les portes, aquestes s'obrien amb recel manifest. Mes quan els de dins veieren aquells visitants, que no esperaven, indignats els apallissaren, romperen les llanternes i tregueren violentment a fora, deixant-los sols en les ombres nocturnals. L'endemà l'Acord sabia el fet del vespre anterior i manava alhora que s'instruís la corresponent sumària. No deixa, però, d'ésser genial la solució proposada pel Capità General Marquès de Castellodorsius perquè tals atropells no es repetissin. Dia 24 anava a saludar a la Ciutat i, alludint al fet esmentat, proposava, a manera de mesura preventiva, la conveniència que vengués ací el més aviat possible una companyia de comèdies per tal d'entretenir els oficials de la guarnició. Tan urgent ho trobava que ja ho ha-

via escrit a Madrid. I com els Regidors de l'Hospital General eren els qui entenien en aquest afer, els suplicà que donessin llur suport a la seva pretensió i en venir l'hora volguessin formalitzar la contrata corresponent. Ultra això es planyia del descuit en què es tenia la policia de la ciutat i de la falta de casernes per hostejar-hi els regiments d'aquesta guarnició i afegia que a aquest fi havia demanat la vella Universitat i part de l'actual, a més de les cases que al Sitjar tenia D.ª Maria Antich i la casa del Temple a Fr. Nicolau Armengol, on prenia redòs part del regiment de València.

Firmada la pau amb França, abans que fos publicada ací, els presoners francesos cobraven la llibertat, embarcant seguidament, la nit del 15 de setembre, cap a Barcelona. Els clergues, però, havien de demanar el passaport al Ministeri de l'Estat. Aviat un pregó fa a saber als patrons que poden navegar per les costes i ports francesos. Els soldats retornen a la pàtria que enyoren. El 17 arriba el regiment de Suïssos de Jan, procedent de Menorca, de guarnició en aquesta illa. El 5 d'octubre els regiments de Milícies comandats pel Coronel Marquès de Vivot i el de Dragons de Numància pel Brigadier Antoni Borgues. "L'arribada de les Milícies produí un goig universal al país, que desijava amb ànsia el retorn d'aquests naturals per la falta que feien a llurs famílies". El primer, però, tant nu i alicaigut que dava llàstima de veure'l. Tots els oficials tornaven, llevat del Capità Don Miquel Togores, Comte d'Ayamans, i de l'Alferes Don Pere Ramon Villalonga i Desbrull, víctimes de cruel malaltia. El 13, la meitat del regiment de Dragons del Rei a les ordres del Tinent Coronel Don Josep March, s'embarcava cap a la ciutat comtal. El 25 de desembre, els dos batallons del regiment de València, comandats pel Coronel Nicolau d'Esparsa.

L'allotjament de tants de soldats esdevenia greu problema pel Capità General, el qual s'apressava a demanar al Bisbe Nadal part de la Universitat, on pensava aposentar bona part de tropa. Aquesta solució tan afalagadora la hi tirava a terra S. Ilma. manifestant per la lletra responsiva que ell res tenia a veure amb l'esmentat edifici, ja que el càrrec seu de Cancellier no ultrapassava el cercle dels estudis que s'hi feien. En canvi, posava a la seva disposició el palau que habitava. Fracassada tal gestió s'adreçava a la Ciutat, i li demanava les Sitges que tenia prop de l'esglèsia de Sant Matgí. La contesta és igualment negativa. Li manifesta la Ciutat que les necessita urgentment per guardar-hi el blat, i encara es

plany de l'equivocació en que incorria en suposar al Bisbe senyor de la Universitat, de la que, tot i això, en cedeix una part: la que no entrebanqui el descabdellament normal del curs escolar. Per determinar-la és anomenada una comissió integrada pel Rector i els enginyers.

Les capitulacions de pau no es feren ací públiques per part del Capità General i Reial Acord fins al dia 9 de novembre, i pel Corregidor fins el 12 de desembre.

Les autoritats, mirant el bé dels seus sotmesos, van donant les disposicions més pertinents per atenyer-lo. La Ciutat mana que en el termini de tres mesos totes les balances dels venedors es conformin a la moda de les castellanès, per tal d'esquivar els fraus que se cometien per mor de la forma en que són fetes les mallorquines.

El Capità General, que l'any passat manava el capturament dels autors d'uns pasquins que de nit foren ficats als cantons contra ell, i que els noctàmbuls no gosassen eixir de casa les nou toçades, sense portar llum, ara posava fanals als carrers de la ciutat, millora de què he parlat ja llargament en altre lloc.

El Capítol de la Seu, amb consentiment del Bisbe, canviava les hores del res. Les Matines, que se resaven al cor catedralici al matí, des del 15 d'octubre començaren a resar-se, a l'estiu, després de Completes i a l'hivern després del toc d'oració.

ANTONI PONS

E L S L L I B R E S

MONUMENTA CATALONIAE Volum I.—*Els Retaules de Pedra*, per A. Duran i Sanpere, Barcelona, Editorial Alpha, 143 p. Lam. I-II9, fol.

La publicació de "Monumenta Cataloniae", deguda al mecenatge d'En Francesc Cambó corona la seva obra encoratjadora de la cultura catalana. D'aquesta obra, realment monumental, escriu l'il·lustre arqueòleg J. Puig i Cadafalc: "Es tracta de la publicació metòdica, amb la màxima perfecció dels procediments tipogràfics moderns, de la nostra riquesa artística, acompanyada de l'estudi acurat que permet l'estat actual dels coneixements. L'empresa és vastíssima per l'extensió geogràfica del nostre art, que no sols traspasa el Pirineu, sinó que extén ses branques fins a Nàpols i Sicília i fins a l'illa de Malta i exporta ses obres d'escultura, pintura, orfebreria i ceràmica fins als llocs menys sospitats de la terra: Un retaule català fou, hi ha pocs anys, senyalat al Sinaí, altre a la Catedral d'Anvers; la ceràmica de Manisses era en el segle XV i XVI la vaixel·la de luxe de tot Europa; les rajoles blanques i blaves van, en temps dels Bòrgies, de València al Vaticà; Enlart senyalava fa pocs anys uns ferros catalans en la Mesquida d'Omar a Jerusalem.

Catalunya és un punt estratègic on s'encreuen diverses vies de la civilització; està en la frontera dels musulmans; és la prolongació de la riba del mar llatí que mena a Provença i a Itàlia; tocant al Llenguadoc, rebé els sotracos dels terratrèmols i les ventades de les tempestes que feren canviar les volades de l'art; terra de la gran serra pirinenca conserva, com les terres dels Alps, formes antiquíssimes.

Els "Monumenta Cataloniae" no sols retransmeten homenatge als que crearen en el passat tanta riquesa, sinó que seran una estela aixecada a l'Escola catalana d'Història de l'Art que ha florit entre nosaltres, a les Institucions que l'han fet possible i als homes morts que amb llur treball construïren el seus fonaments invisibles. El llibre del Sr. Duran i Sanpere, que inaugura la gloriosa sèrie, està dedicat a l'estudi artístic dels retaules catalans de pedra i l'obra tindrà dos volums. El Volum que acaba de sortir està dedicat als retaules del segle XIV.

La separació dels retaules de les altres obres escultòriques, sepulcres, escultura d'ornament dels edificis té els seus inconvenients; l'autor mateix reconeix que l'obliga "a cometre algunes desviacions de mètode"; però que és als retaules "per circumstàncies especials, on podem trobar reflectida la nostra escultura gòtica d'una manera més clara, més seguida i àdhuc més original que en altres obres".

Els retaules pètrics són abundants a Catalunya; es tenen indicis d'una seixantena. Es concentren geogràficament en dos nuclis, al nord i al sud de Catalunya: Vic, Sant Joan de les Abadeses i Puigcerdà; Lleida, Tarragona, Poblet. Els obradors

del nord són els més antics de les darreries del segle XIV; els del sud comencen a treballar cap al 1360.

Els dos grups són al voltant de pedreres de material apropiat per a l'escultura. Els obradors del nord i els del sud tenen antecedents en l'escultura romànica; els del nord són hereus de Raymon de Bianya que esculpeix en les primeres dècades del segle XIII grans relleus estatuaris en el Rosselló. Els obradors del sud tenen llurs precedents en les estàtues i en l'escultura romànica de Lleida. A aquesta introducció segueixen diversos capítols en els que comença per els retaules més antics i segueix descrivint els grups diversos que els documents i l'examen dels retaules conservats ha permès constituir ja als voltants d'un centre geogràfic: el grup de Sant Joan de les Abadeses, els mestres retaulers de Tarragona i de Lleida; ja al voltant d'un home: l'obra de Jaume Cascalls. Vé després l'inventari dels diversos retaules estudiats, acompanyat cada un, els pocs que en tenen, de la seva bibliografia i de la seva documentació. Després 119 làmines en fototípiat. Entremig hi ha descobertes plenes d'interés, la restauració de retaules desfets, les desferres dels quals s'han de cercar en diferents llocs; l'atribució a l'escultor Jaume Cascalls de l'estàtua de Sant Carlemany de la Catedral de Girona; l'origen grec de Jordi Johan l'escultor que treballà l'enfront de Casa la Ciutat de Barcelona, pare de Pere Johan el gran escultor del Sant Jordi del Palau de la Generalitat de Catalunya.

L'obra és feta amb gran austeritat i severitat modèlica; la hipòtesi i l'atribució amb escasses proves, hi és bandejada; la crítica és minuciosa i sèria. A aqueixes condicions respon l'estil clar i precís amb que l'obra és escrita.

Em figuro que han passat deu, quinze anys, i que han sortit trenta volums anàlegs; l'art de Catalunya no estarà encara exhaurit i els nostres hereus no es trobaran mancats de tasca. Els que ho puguin veure, trobaran en les Biblioteques de tot el món el nom de Catalunya noblement representat. En els prestatges de les Biblioteques hi haurà un rengle de llibres que faran honor a la nostra llengua, a la nostra ciència, al nostre treball en les arts gràfiques i al qui ha estat el protector de l'obra, que ha entès la política per sobre les baralles apassionades, per sobre les qüestions que l'opinió pública i banal reclama i ha sabut veure per sobre les teulades l'avenir noble de la Pàtria".

*

I el Director dels Museus de Barcelona, En Joaquim Folch i Torres, escriu per la seva banda:

«La fundació "Monumenta Cataloniæ" té com a finalitat, la publicació d'una sèrie de volums on, d'una manera monogràfica, siguin exposats els principals aspectes de la producció artística catalana i especialment aquells que poden tenir per llur valor artístic o per llur valor històric, un major interès de cara al món. És missió d'aquesta fundació, doncs, integrar a la cultura universal allò que ha fet Catalunya. La Catalunya fins ara morta per a la cultura moderna, compareix en els centres d'estudi de tot el món, ofereix el do del seu art històric i demana un lloc dins el rengle de les cultures classificades.

Els primers antecedents de la fundació es troben en els dies primers de la Dictadura. A les primeres investides contra tot allò que era signe distintiu de la nostra personalitat, es contestava amb una cosa tan innocent com un bell llibre d'art, i tan eficaç com un bell llibre d'art que ensenya allò que Catalunya ha fet.

Però un bell llibre no es fa així com així, i, a Catalunya, menys que enlloc. I diem que a Catalunya és més difícil que en altres bandes la publicació d'una col·lecció com la que ara s'indica, no pas perquè manquin ací autors i impressors aptes i preparats per a fer-la, sinó per raó que manca el muntatge especial que demanen les obres d'aquesta envergadura. Editorialment, la publicació d'un llibre de caràcter monumental ací ha estat cosa aïllada, feina singular i esforçada d'un impressor entusiasta o d'un bibliòfil resistent, i en acabar l'esforç, les coses han tornat a l'estat normal. I en el cas de la fundació "Monumenta Cataloniæ" no es tracta d'un esforç aïllat, sinó d'una obra continuable en la que tècnics de l'estampa i autors hauran de seguir treballant indefinidament sense desmuntar les eines.

I jo no vull parlar del cost que aquest muntatge editorial permanent i exclusiu, que la nova fundació demana, implicarà, perquè no conec prou el món editorial nostre per a fer-ho, però puc parlar, això sí, dels autors, d'aquests autors nostres que no tenim el text promès a l'hora, ni li podem tenir per raó que, a casa nostra, l'estudiós de gabinet no existeix. Arreu del món l'investigador, l'home d'estudi, produeix llibres, segur que el seu treball és esperat per editors que tenen les coses preparades per a rebre'l, i que acabat aquell treball, en tindrà un altre a fer. Ací no; ací, tots els que treballem en coses de la història de l'art, estem ocupats en tasques d'organització o de professorat, i les hores bones del treball ens són preses per aquelles atencions que constitueixen la base del nostre viure, i el llibre, la feina per a editors que la casualitat ens porta, constitueix un cas esporàdic en la nostra vida normal, i sovint hi hem de dedicar les hores preses al descans.

Tot, a Catalunya, però, s'ha fet així i alguna cosa hi ha feta i no cal pas ésser pessimista.

El primer volum de la col·lecció que ara surt a la llum dona, per la condició editorial i per la vàlua del text, el patró del que ha d'ésser la col·lecció "Monumenta Cataloniæ". Es dedicat a l'estudi d'"Els retaules de pedra" i constitueix un dels capítols més brillants de la història de l'escultura catalana dels segles XIV i XV. L'autor és el nostre estimat amic i company N'Agustí Duran i Sanpere, Director de l'Arxiu Històric de la ciutat de Barcelona.

En Duran ha estudiat d'una manera profunda l'escultura gòtica de Catalunya. En Duran i Sanpere és un autor vigorós i exigent, i en aquest llibre, com en tots els treballs que ha fet, dona a tots l'exemple de la sobrietat, de l'exactitud científica i del sacrifici de les brillantors inútils.

El primer volum aparegut suara i el segon que el seguirà, dedicats tots dos a "Els retaules de pedra" inicien la llista dels títols on hi ha el d'"Els vidres catalans" escrit per Mossèn Josep Gudiol (q. e. p. d.) que consta d'un volum; el de l'"Escultura romànica en pedra" escrit per Josep Puig i Cadafalch, que contindrà tres volums; el de "La pintura romànica damunt taula" en dos volums, escrits pel que sotasigna; el de "L'escultura en talla del segle XI al XVI" obra pòstuma de Mossèn Josep Gudiol, que contindrà un volum; el d'"Els pintors Pere i Jaume Serra" escrit per Alexandre Soler i Marc que contindrà un volum; el d'"El pintor Lluís Borrassà" que escriurà N'Agustí Duran i Sanpere; el de "La miniatura romànica catalana" formant un volum, confiat a Francesc Martorell, i d'altres encara que es van determinant i que vindran a allargar aquesta llista de la col·lecció, constituint allò que ha d'ésser, o sigui un espectacle brillant de l'art de la Catalunya històrica, ofert al món estudiós ben acompanyat d'uns estudis que revelin que Catalunya, a més de posseir-lo, coneix tota la valor d'aquest patrimoni artístic.»

RECULLS DE FORA

En el Consell de Ministres celebrat dia 23 sota la presidència del Cap de l'Estat fou acordat nomenar ambaixador d'Espanya al Vaticà el Ministre d'Estat Sr. Pita Romero per a la negociació del futur Concordat.

En el mateix Consell quedà plantejada la crisi parcial per dimissió, prevista de temps, del Ministre de Governació Sr. Rico Avello. La tarda del mateix dia quedà la crisi resolta, passant a la cartera de Governació el Sr. Martínez Barrio, i essent nomenat per a la de Guerra el Sr. Didac Hidalgo.

Els rumors escampats d'enrera sobre dissensions latents en el Partit Radical quedaren esvaïts en els discursos pronunciats pels Sres. Lerroux i Martínez Barrio, en el banquet ofert al primer dia 13, per la minoria parlamentària.

El Parlament dedicà bona part de la sessió de dia 4 a homenatjar la memòria del difunt 1er President de la Generalitat Catalana Sr. Macià. Representants de totes les minories, excepció dels monàrquics i del senyor Albiñana—que produí amb la seva intervenció un formidable escàndol,—s'uniren a l'homenatge.

En la sessió del 24 es plantejà el cas de l'acta del Sr. Calvo Sotelo i el corresponent indult, que provocà una votació, guanyada pel Govern per 167 vots contra 54, a favor de l'ajornament de l'indult, deixat a iniciativa del Govern.

En una reunió celebrada per la minoria Agrària de les Corts, dia 23, prengué el dit Partit, després de llarga deliberació l'acord de acceptar el règim republicà a Espanya com a règim emanat de la voluntat del poble.

En la reunió del Comité nacional de la U. G. T. del dia 28, a Madrid, pregueren estat les dissensions que es deien existents en el si del Partit Socialista Espanyol entre els directius d'aquest i d'aquella. Amb la dimissió dels Srs. Besteiro i Trifó Gómez quedà establerta la separació entre el criteri evolutiu i moderat d'aquests i el criteri partidari de la revolució violenta, sustentat per l'ex-ministre Sr. Largo Caballero, que obtingué la majoria dels sufragis.

L'any 1934 començà a Catalunya amb la dimissió del Govern de la Generalitat presentada al nou President Sr. Companys, tot just elegit aquest en la sessió extraordinària del Parlament català del diumenge 31 de desembre. Obert el període de consultes i entrevistes, dia 3 a la nit fou

facilitada la llista del nou Govern de concentració esquerrana, que quedà format d'aquesta manera: Presidència: Lluís Companys (E. R. de C.); Cultura: V. Gassol (E. R. de C.); Treball: Martí Barrera (E. R. de C.); Governació: Joan Selves (E. R. de C.); Hisenda: Martí Esteve (A. C. R.); Sanitat: Josep Dencàs (E. R. de C.); Economia: Joan Comorera (U. S. de C.); Justícia; J. Lluhí i Vallescà (P. N. R.).

El nou Govern es presentà al Parlament en la sessió de dia 5, en la qual el President Sr. Companys exposà el programa governamental. Després dels discursos d'oposició dels Srs. Ll. Duran i Ventosa i P. Romeva, fou presentada una proposició de confiança al Govern que fou aprovada per 49 vots contra 7.

Després d'una campanya electoral aguda i d'una violència que superà tots els precedents, tengueren lloc el 17 a tot Catalunya les eleccions per la renovació total dels Municipis que havien estat convocades pel desembre anterior i ajornades per decret del Govern del Sr. Macià amb ocasió del moviment revolucionari d'aquell mes.

A Barcelona lluitaven set llistes que corresponien, per aquest ordre, als següents partits: 1, Esquerres Catalanes; 2, Lliga Catalana; 3, Partit Republicà Radical; 4, Partit Comunista de Catalunya; 5, Partit Nacionalista Català; 6, Extrema Esquerra Federal; i 7, Bloc Obrer i Camperol.

El triomf fou obtingut a Barcelona-ciutat per la coalició de Esquerres (E. R. de C.; Acció Catalana i Partit Nacionalista Republicà).

El nombre de vots obtingut, segons l'escrutini oficial, fou de 162.776 la C. d'E.; 133.711 la Ll. C.; 20.914 el P. Radical; 1.454 el Comunista; 1.929 el Partit Nacionalista Català; 629 l'Extrema Esquerra Federal, i 1.970 el B. O. C.

A la resta de Catalunya la majoria a un 60 per cent dels Ajuntaments fou obtinguda per la coalició d'Esquerres i al 40 per cent poc menys per la Lliga.

Després de les eleccions el Partit de Lliga Catalana prengué l'acord de deixar en llibertat els seus diputats d'assistir o no al Parlament de Catalunya, fonamentant la seva resolució en la urgència d'instaurar la representació proporcional i en l'actuació partidista de l'Esquerra respecte a l'ordre públic, palesada en els nombrosos atropells i incidents del dia 14.

Seguint els tràmits acordats pel traspàs de serveis, a primers d'any quedaren suprimits a Catalunya els càrrecs de Governadors civils de les quatre ex-províncies de Barcelona, Tarragona, Lleida i Girona. Dia 12 de gener prengué possessió del càrrec de Comissari d'Ordre Públic de Catalunya el Sr. Tomàs Ramon i Amat, amb facultats idèntiques a les que té, a la resta d'Espanya, el Director General de Seguretat de Madrid.

La política francesa sofrí al gener una forta sotragada amb motiu del descobriment de l'anomenada "estafa de Baiona". La falsificació de Bons de l'Ajuntament d'aquella ciutat, descoberta a primers de mes, assolí desseguida proporcions mai no igualades, puix que els bons posats en circulació ascendien a 400 milions de francs, quantitat després encara molt augmentada.

L'estafador Staviski, al veure's perseguit i a punt de caure en mans de la policia dia 9, es suicidà, a Chamonix, desaparant-se un tret al cap, de resultes del qual morí al cap de poc a l'hospital.

Des del primer moment es senyalaren ja possibles derivacions polítiques de l'escandalós afer, que prengué aviat estat parlamentari, provocant primer una sèrie de sessions tumultuoses i una primera crisi parcial del Govern per dimissió del Sr. Dalimier. Més tard dimití el Sr. Raynaldi, Ministre de Justícia, arrastrant, dia 27, la dimissió total del Govern Chautemps. La crisi fou resolta formant nou Govern el Sr. Daladier, el dia 30.

* * *

Els premis literaris francesos, novetat anual del desembre, anaren en el passat mes així: el Premi Goncourt, el més important, a André Malraux per la novel·la *La condition humaine*; premi Femina, a Geneviève Fauconnier per *Claude*, novel·la. D'entre els premis menors, l'inter-aliat fou obtingut per Rober Bourget-Pallevont amb *L'home du Brésil*.

* * *

Del "rapport" del Secretari general de l'Acadèmia francesa, M. René Doumic, extractam els principals premis d'entre els 211, entre premis i medalles, adjudicats recentment per aquella Corporació: El gran Premi de literatura a l'obra d'Henri Duvernois; el premi de Novella a *Mademoiselle de Boisdaphin* de M. Roger Chauviré; premi Paul Flat a *Parti de Liverpool* de Edouard Peisson, el premi "Gobert" d'història a l'obra *Le grand saint du grand siècle, Monsieur Vincent*, del sapellà Pierre Corte i a *Voyageurs et écrivains français en Égypte* de Jean-Marie Carré; el premi "Manjean", també d'història, a *l'Histoire de la campagne française*, de M. Roupnel, el premi "Brioux" de teatre a M. André Antoine; el premi "Montyon", per obres socials a *Léon Ollé-Laprune*, de Maurice Blondel; premi "Bordin" a *Ernest Psichari* de Mme. Henriette Psichari; el premi "Aubrier-Arnould" a *Présents* del general Michelin. Dels premis de poesia, a esmentar el premi "Heredia" atorgat als *Sonnets espagnols* de Claude Jonquière. I dels premis de conjunt, el premi "Alfred Née" a M. Constantin Photiadès, autor grec-francès; el premi "Vitet" a Jean Hanoteau; premi de l'Acadèmia a M. Edouad Trogan; i el premi "Broquette-Gonin" a M. Edmond Pilon.

* * *

Aprovada pel Parlament de Catalunya en 14 desembre 1933 la Lleⁱ creant el Consell de Cultura de la Generalitat, han estat nomenats president i vice-president del mateix els Srs. Jaume Serra Húnter i Pompeu Fabra. Per secretari general ha estat nomenat el Sr. Alexandre Galí i Coll. I les cinc Seccions o Ponències del dit Consell han quedat constituïdes en la següent forma:

Ponència d'Ensenyament Superior: Jaume Serra Húnter, August Pi i Sunyer, Lluís Nicolau d'Olwer, Antoni Trias i Pujol, i Josep Xirau i Palau.

Ponència d'Ensenyament Tècnic: Carles Pi i Sunyer, Josep Serrat i Bonastre, Josep Sallés i Genís, Jaume Aguadé i Miró, Joan Puig i Ferrer.

Ponència d'Ensenyament Secundari: Pompeu Fabra i Poch, Josep Estalella i Graells, Joaquim Balcells i Pintó, Joaquim Xirau i Palau, i Jesús Maria Bellido i Golferichs.

Ponència d'Arxius, Biblioteques i Belles Arts: Pau Font de Rubinat,

Agustí Duran i Sanpere, Joaquim Folch i Torres, Jordi Rubió i Balaguer, i Francesc Martorell i Trabal.

Ponència d'Ensenyament Primari: Miquel Santaló i Parvorell, Joan Delclòs i Dolç, Anna Rubies i Monjonell, Cassià Costal i Marinello, i Pere Blasi i Maranges.

* * *

El 3 de gener ocupà la tribuna dels "Amics de la Poesia" a la Llibreria Catalònia de Barcelona, el poeta Josep Carner el qual llegí una sèrie d'interpretacions xineses reunides sota el títol de *Lluna i Llanterna*.

* * *

Ha estat llançada una crida vibrant per a la commemoració solemne del VII Centenari de la publicació de les Decretals, compilades pel gran català Sant Ramon de Penyafort i promulgades per Gregori IX el 5 de Setembre de 1234 amb la Butlla "Rex Pacificus".

* * *

L'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana coopera a la commemoració del Centenari de la Renaixença convocant un Concurs entre les escoles primàries, per tal de premiar aquelles que demostrin un millor resultat en l'ensenyament de la Història, amb aplicació especial a la Història de Catalunya i d'acord amb els moderns avenços pedagògics. S'adjudicaran: un premi de 2.000 ptes., un altre de 1.500, dos de 1.000 i quatre de 500, a cada un dels quals acompanyarà un Títol o Diploma d'honor. El Jurat emetrà el seu veredicte en la 1.ª quinzena de juny 1934.

* * *

La coneguda Sala Parès del carrer de Petritxol, a Barcelona, ha celebrat el seu cinquantenari amb una exposició-homenatge a Joaquim Mir, inaugurada per les Autoritats catalanes el 27 de gener.

Durant el mes tengueren lloc en aquella mateixa sala dues importants exposicions de pintura de Tito Cittadini i de Monpou, les dues de paisatges mallorquins.

* * *

La Societat d'Estudis Econòmics de Barcelona tributà el merescut homenatge al seu fundador Guillem Graell (1845-1927), amb la inauguració, dia 28, del bust del gran economista erigit al Passeig de Sant Joan.

* * *

Han estat descobertes unes noves pintures murals, romàniques, representant l'Adoració dels Reis, a l'església de Sant Iscle de les Feixes, situada al fons d'una vall, entre Horta i Sardanyola, a Barcelona.

* * *

El darrer dia de l'any finí el termini assenyalat per la presentació d'obres al Concurs obert per adjudicar el Premi Massana (20.000 ptes.), fundat pel patrici Sr. Agustí Massana Pujol i destinat a obres il·lustrades d'Iconografia religiosa, històrica o popular de Catalunya i a Indumentària catalana.

Les obres presentades són quatre: "Cartago", "Orígens del Gravat a les terres catalanes", "Vestits típics d'Espanya" i "Indumentària sepulcral a Catalunya, segles XIII a XVI".

* * *

En un acte solemne celebrat dia 28, fou nomenat fill adoptiu de Badalona l'eminent filòleg Pompeu Fabra, a qui l'Ajuntament de aquella ciutat lliurà, a més, una medalla d'or.

* * *

Ha quedat constituïda a Madrid la comissió oficial organitzadora del III Congrés Internacional de l' "Academie Internationale d'Histoire des Sciences", que ha de reunir-se allà del 7 al 14 d'octubre 1934. Formen dita comissió els Srs. Eduard García del Real, president; Juli Palacios Martinez, vis-president; Francesc Vera Fernández de Córdoba, secretari; Lluís de Sosa i Perez, vis-secretari; Antoni Ballesteros i Beretta, tresorer; Cels Arévalo Carretero i Josep L. Benito Mampel, vocals.

* * *

Un Ordre del Conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya de 16 gener concedeix a la *Revista de Catalunya*, que al cap de nou anys de publicació constant havia estroncat la seva publicació, una subvenció anual de 10.000 ptes. perquè pugui sortir de bell nou. D'acord amb les condicions de l'esmentada Ordre la revista ha d'ésser oberta a "tots els escriptors catalans; a tota mena de tendències" i tota col·laboració serà retribuïda. Serà dirigida per un comitè directiu, presidit pel Sr. Antoni Rovira i Virgili, i format pels Srs. Carles Riba, Agustí Esclassans, Domènec Guansé i J. V. Foix, en qualitat de secretari. La revista facilitarà a la Generalitat tots els exemplars que calgui per a les seves Biblioteques, Institucions de Cultura i per a establir un intercanvi regular amb publicacions i Institucions de l'estranger.

* * *

Són d'esmentar, entre els morts del gener: l'historiador francès Pierre de La Gorce; el diplomàtic i escriptor belga Baró Eugeni Beyens, el poeta, també belga, Emile Van Arenbergh; l'escultor austríac Anton Harnak; Emmanuel Rodocanachi, historiador francès, i el poeta francès Sebastià Carles Leconte.

A Madrid morí el 30 de desembre l'arqueòleg Josep Ramon Mélida, (1856-1933) catedràtic jubilat d'Arqueologia a l'Universitat Central i Director del Museu Arqueològic Nacional. Havia dirigit les excavacions de Numància i de Mérida i és autor d'una sèrie important d'obres sobre arqueologia, dels estudis de la qual fou un renovador a Espanya.

* * *

El desembre moriren: els novel·listes nordamericans Robert William Chambers i Louis J. Vance; el doctor en medicina i escultor francès Paul Richer; el filòsof alemany Hans Vaihinger; el gran lama del Tibet; l'explorador danès Knud Rasmussen, que era, a més, autor de una sèrie de volums sobre la cultura intel·lectual i la vida dels esquimals; l'escriptor anglès Juy Le Strange, especialitzat en estudis orientals; l'abat benedictí de Dowside (Anglaterra) Dom Henry Palmer John Chapman, membre en 1914 de la comissió per la revisió de la Vulgata, i autor d'obres d'història eclesiàstica; l'escriptor i diplomàtic comunista rus Anatoli Vassilievitch Lounatcharski; el Prof. Rudolf Lennboff, metge berlinès editor d'una Biblioteca de medicina social i d'estadística mèdica; i l'escriptor i novel·lista alemany Jakob Wassermann.

* * *

Alguns llibres nous.

Balzac: *La pell de xagrí*, Trad. R. Vinyes (Biblioteca "A tot vent").—Josep M.ª Lopez Picó: *Museu* (poesies, Op. XXVIII).—Joaquim Ruyra: *Molière i l'Escola dels Marits* (estudi crític i traducció. Collecció "Nou esplai").—Josep Alsina Cases: *Novell esguard* (poesies).—A. Perucho: *Resum de literatura russa* (Barcino).—Ramon Llull: *Llibre de Meravelles*, 3er volum. (Els Nostres Clàssics, 42).—† F. Maspons i Llabrós: *Lo Rondallaire* (reedició, Collecció "Antologia", Barcino).—Bernat Montsià: *Les bèsties del Parc* (Barcino).—H. Ghéon: *L'Epifania*, Trad. de Pere Valls (Quaderns de Teatre Cristià, Edicions Cultura Cristiana, Sabadell).—Paul Geraldý: *Final i Preludi* (novella, Edicions Proa).—Leónides Andreiew: *Vida i Mort del Reverend Vasili Fiveiski*, Trad. B. Marcoff, i P. Círrera. (Biblioteca Univers).—J. Maragall: *Esta es mi Fe*. (Obres, vol. XV).—*Curial e Güelfa*, darrer volum (Els Nostres Clàssics, 39-40).—Joan Oller i Rabassa: *La barca d'Isis* (novella).—Joan Amades: *El Carnestoltes de Barcelona fins al s. XVIII* (Biblioteca de Tradicions populars, vol. IX).—F. Pujol Algueró: *La Nova Catalunya* (Ed. "La Revista").—Joan Cid i Mulet: *A l'ombra del Montsià* (novella).—Gràcia B. de Llorens: *Branca florida* (poesies).—Xavier de Maistre: *Viatge al volt de la meva cambra*, Trad. de J. Miracle (Collecció Univers).—Francesc Bordas: *Dietari d'un viatge al Canadà i als Estats Units de l'Amèrica del Nord* (Llib.^a Catalònia).—Artur Martorell: *Les plantes, els animals, els elements*, Selecta de lectures (Edit. G. Gili).—J. Planes Mundet: *Refraccions d'una vida*.—Josep Artís: *Tres conferències de teatre retrospectiu*.—Joan Creixells: *Primers Assaigs*, Vol. I. Pròleg de J. Estelrich (Llibreria Catalònia).—M. de Montoliu: *Breviari Crític*, Volum IV.

Els qui no poden entusiasmar-se pel seu país tal com aquest és en realitat, els qui no poden estimar els homes simplement perquè són homes, i que senten la necessitat de cridar i de deificar llur pàtria és que estimen menys la seva pàtria que no llur pròpia exaltació. Voler donar a les nostres passions un lloc més alt que no a la veritat és un senyal cert de servitud.

RABINDRANATH TAGORE

N O T I C I A R I

EL SOPAR ANYAL DE "LA NOSTRA TERRA"

Seguint el costum dels altres anys, costum que és ja tradició en nosaltres, tengué lloc dia 23 el sopar anyal de L. N. T. celebrat enguany en el restaurant "Taberna Vasca", per les raons que explica el discurs llegit a l'hora del brindis pel nostre director, que digué així:

"Amics:

Ha passat un any i encara em roden pel cervell els accents pianíssims de cant andalús que es cuidava de difondre dins l'ambient exòtic d'aquell simpàtic "Triana", avui malauradament tancat, l'altaveu d'una invisible gramola que no parava mai. Tots recordau, segurament que el fet d'haver escollit nosaltres aquell restaurant pel nostre sopar anyal, atrets per la fama del seu cuiner, fou objecte d'un comentari humorístic de bona llei a un dels diaris locals, en el qual s'assenyalava com una incongruència nostra haver anat a celebrar aquesta festa dins un escenari andalús. Aquell comentari, que signava amb les seves inicials un culte amic nostre de l'altra banda, basc de naixença, però que desplega les seves activitats d'excel·lent publicista dins el camp de la cultura castellana, fou recollit—com recordareu també—en el noticiari de L. N. T. per un dels companys de redacció, el qual, per demostrar al contraopinant que no era aplicable al nostre cas l'aforisme jurídic del *locus regit actum*, li deia, usant del mateix humor, que els pollastres rostits i el xampany de bona marca no tenien cap nacionalitat determinada, sinó que eren universals com la mateixa cultura. I afegia que, si l'any vinent hi hagués obert a la nostra ciutat un restaurant de tipus basc, allà aniríem, si el cuiner ens plavia, a celebrar la mateixa festa, a la qual convidava, en aquest cas, en nom de tots, l'autor del comentari.

Ha passat un any de tot això. I com fins avui el fat benastruc ens ha mirat sempre de cara, les paraules del nostre company de redacció han resultat una veritable profecia. Poc temps després d'aquella data, *ut impletur scriptura*,—ho direm així ja que parlem de profecies—fou inaugurat aquest local acollidor de la "Taberna Vasca" amb un excel·lent cuiner, i si no tenim entre nosaltres el nostre amic, l'agut comentarista d'"El Dia", al qual havíem recordat oportunament la nostra invitació, és perquè ell ha excusat la seva assistència a aquest acte amb una lletra carregada d'afecte sincer que ens plau de llegir tot seguit. Diu així la lletra:

"Senyors i amics: He pensat que no em calia acceptar la vostra gentil invitació per immerescuda; no com hom podria creure per sentir-me desplaçat en mig de *voltros*, ja que jo he desitjat sempre sentir la dolça Mallorca com un mallorquinista més, per tal de fruit intensament totes ses innombrables bel·leses. I d'això en saben qualque cosa els nostres amics: com En Ferrer, qui m'ensenyà a escriure la vostra llengua; com En Colom, qui

em va sentir fer l'elogi de la vostra poesia; i com En Jiménez, que no tingué un deixeble més atent que jo mateix quan va exposar les íntimes belleses del vostre Art.

Crec, però, un deure, de pagar de qualque manera la vostra gentilesa, i he d'oferir-vos, per això, una idea: D'aquest cenacle dels "amics de LA NOSTRA TERRA" podria sortir la proposició que "La Balenguera", escrita per un mallorquí, musicada per un català, símbol per tant de germanor, fos endavant l'himne de Mallorca. Ella fa evocar a qui l'escolta els vostres records, el vostre seny, les vostres esperances...

És l'himne d'un poble que cal sentir drets i descoberts.

I un poble deu tenir un himne que siga l'expressió de la seva ànima.

Si aquesta idea vos sembla encertada, no em restaria mes que demanar-vos perdó per a un aprenent... que per tal de correspondre a la vostra gentilesa ha volgut adreçar-se a *voltros* en la vostra llengua.—Ciutat de Mallorca, 22 gener 1934.—J. M. EYARALAR"

Corresponent als sentiments d'afecte del nostre amic absent, amant com nosaltres de la cultura i de les lletres, permeteu-me que alci la copa en honor seu, en nom de tots, per la cultura del món, per les lletres de tots els països.

I ara escoltau unes breus paraules a vosaltres, amics, col·laboradors i protectors de L. N. T. Tot seguint el nostre camí, carregats de bona voluntat, però també de dubtes i d'incertituds, fundarem un dia aquesta revista i acaben de complir-se sis anys des de llavors. Quan no n'haguéssim assolit d'altre, ja seria, a Mallorca, un èxit indiscutible el fet d'haver durat sis anys. Ara tot just aeabam d'entrar dins l'any setè, és a dir, dins el que clou un cicle d'anys que sembla que tingui quelcom de llegendari. Aquesta significació de l'any setè ens obliga, doncs, a multiplicar els nostres esforços i a afermar la nostra voluntat si volem sostenir la revista amb el màxim interès i amb tota la dignitat a què ens obliga el motiu que us diré. D'altra manera, valdria més plegar veles que veure entrar a casa nostra, abans del set anys, les vaques magres sense donar-nos-en compte. L'any finit i el que començam ara, són els destinats a commemorar un fet extraordinari que ell tot sol justificaria la creació d'una revista si no tinguéssim ja la nostra, i és aquest el centenari de la naixença de Ramon Lull, el fill major de Mallorca, la figura preeminent de la nostra història i el clàssic més important de la llengua catalana, estudiat avui i admirat de tot el món. Si volem ésser dignes de Catalunya que ens ha acollit tan bé fins ara, si volem ésser dignes de Mallorca i de nosaltres mateixos, no deixem decaure la nostra revista dins aquest any setè, que això seria el seu desprestigi, que és igual que dir la seva mort. Però per continuar dignament aquesta publicació, a més de les possibilitats morals i materials.—que no hi ha dubte que en tenim,—fan falta dues coses indispensables: la voluntat i la constància. Si podem comptar amb elles—i seria una llàstima no poder-hi comptar—, no ens demanem ja res més a nosaltres mateixos i entrem resoltament dins aquest any setè per més entrebancs que se'ns presentin.

*Vuolsi così colà dove si pote
ciò che si vuole, e piú non dimandare.*

Tal posa, repetides vegades, el Dant en boca de Virgili quan pretenen barrar-li el pas a certs indrets de la *città dolente*.

He parlat d'entrebancs, i tot just començat l'any ja ens trobam amb un de certa consideració. Faig referència a la impossibilitat en què es troba actualment el nostre estimat company Pellicer d'ajudar-nos,—almenys amb

la constància i assiduitat amb què ho ha fet fins avui sense descuidar la seva col·laboració intel·lectual i el seu reforç moral i material en tots sentits, —en tot quant faci referència a certs treballs que constitueixen la roda mestra del mecanisme de tota publicació: colleccionar originals, ordenar els fascicles, corregir totes les proves, vigilar la part tipogràfica... treballs tots ells necessaris que li ocupen una quantitat de temps de la qual no pot disposar i ha de robar-la a les hores del seu repòs. Nosaltres no podem exigir-li tant. Ara més que mai, devem respectar-li aquest repòs de cada dia que no trigarà molt a compartir amb ell una gentilíssima filla de Catalunya, com ell eixerida i intelligent, que no fa gaire li atorgà la seva destra per seguir junts el camí de la vida. Aquella destra, suaument autoritària, de la qual diu Josep Carner que

*Acaten son voler totes les coses,
i bandejant-nos als pobrets mesquins,
ella mana al plugim que badi roses
i al vent que les esfulli pels camins.*

Sien els vostres camins, amic caríssim, rublerts de roses i de murtra, mentre nosaltres, *els pobrets mesquins*, enyoram resignats el vostre ajut de cada dia que ha constituït durant més de cinc anys un dels puntals més fermes de L. N. T. i la tranquil·litat confiada del seu director.

I ara, abans d'acabar, caldria també que en parlàssim un poc, del director; però no us vull cansar repetint una vegada més tot allò que ja us he dit tantes vegades. L'únic que sí us diré, és que el director ho fia tot a vosaltres. No us en feu vosaltres massa del director, que avui es troba ja més prop dels invàlids que dels veterans i comença a sentir un calfred anguniós d'incertitud si col·loca mentalment dins l'esdevenidor els anys transcorreguts des d'una data que ell considerava encara pròxima dins el passat.

I no parlem d'aquestes coses, que és ben cert que no hem vingut aquí per entristir-nos meditant sobre les incertituds del temps futur, que tal vegada guarden per molts de vosaltres intenses satisfaccions de l'esperit, i potser també la glòria. Hem vingut per alegrar-nos dels nostres èxits del passat i per fruit de l'optimisme del present. Si qualcú us digués, però, que la nostra veu, a Mallorca, és la veu del que clama en el desert, no us ho cregueu: si hi parau un poc d'esment, veureu que a mida que han anat multiplicant-se els escriptors i les obres en la nostra llengua, ha anat creixent el respecte de Mallorca a la llengua literària i, fins i tot, la depuració de la vulgar parlada familiarment per tothom. I és que la llei que segueixen aquests avenços en respecte i depuració d'una llengua renaixent, és la llei mecànica del moviment progressivament accelerat, el qual, cada instant que passa fa necessària una major resistència per a anul·lar-lo. I si no bastaren els esforços de més de dos segles de centralisme assimilista per esborrar aquesta llengua dels nostres llavis, abans d'iniciar-se el moviment de la seva renaixença com a llengua culta, ara que la tenim brillantment renascuda, unificada gramaticalment a totes les terres on la parlen, admesa a tots els centres culturals del món, i enaltida per plomes il·lustres en tots els rams de la ciència i de les lletres, quin obstacle pot oposar al seu triomf definitiu, a Mallorca, el desafecte de molts de germans nostres que la tenen sempre a la boca, perquè els ve just parlar la que els imposaren a l'escola i que, per una inexplicable mania provinciana, voldrien veure-la reduïda a un innoble *patois* de gents incultes? Ara, estau-ne segurs, ja no ens la treurà ningú, ni dels llavis, ni de la ploma, ni del cor!

Acabat el sopar, durant el qual regnà el bon humor consuetudinari

s'envià el "menú", com a record i testimoni de companyonia als col·laboradors absents. I abans de separar-se passaren els reunits a visitar el Betlem panoràmic del veïnat Casal Català, muntat i decorat per l'artista Sr. Bigaire.

PER L'EMBELELLIMENT DE LA CIUTAT

La Comissió d'Eixampla acordà en una de les darreres sessions la pavimentació asfàltica de les vies Arxiduc Lluís Salvador, Galán, Maura, Sanxo, i fer jardins de les places Berenguer de Palou, Tarongí, regularitzar l'encreuament de les avingudes Comte de Sallent i Marquès de la Cènia i posar fanals elèctrics a les principals avingudes. També s'està obrint el carrer F. Vilalonga, que unirà les zones de l'Eixampla amb La Llibertat.

HOSTE DISTINGIT

Ha estat a Mallorca l'ex-ministre de Treball alemany Von Simon, que pensa retornar i fixar aquí el seu estatge.

DIPÒSITS REGULADORS

Avancen les obres que es fan als terrers de so'n Togores dels dipòsits reguladors, plens ja d'aigua, cosa que fa suposar que prest serà possible la unió de la tuberia forçada amb la xarxa distribuïdora de les aigües per la ciutat i per tant part dels edificis contaran amb el servei d'aigua a pressió.

LES AIGÜES A LA POBLA

La Societat Anònima Explotacions Hidràuliques aviat inaugurarà les obres de proveïment d'aigües a pressió, abans degudament esterilitzades, a La Pobla. El consum serà regularitzat mitjansant contadors i els preus dels metres cúbics emprats seran verament populars.

ESCOLES

L'Ajuntament de la Ciutat pensa construir un edifici complementari ran de la nova escola suara inaugurada a l'endret de "Ses Cadenes" amb caracter de colònia escolar semi-permanent.

L'ANY NOU

Molts de ciutadans esperaren la venguda de l'any nou als restaurants menjant els penjois de rem i als teatres i cafès entre esplais d'alegria.

TEATRE MALLORQUÍ

Una de les obres estrenades enguany és el poema dramàtic del nostre col·laborador M. Andreu Fontirroig, que porta per títol "A la llum dels estels", escrit en vers. S'han representat altres obres ja estrenades dels Srs. Cortès i Puigserver, essent totes molt aplaudides pel nombrós públic que assisteix a les funcions del nostre teatre, el qual constitueix una afagadora esperança pels autors i empresa. ¿No fóra possible una temporada, exclusivament dedicada tota al nostre teatre?

També fou estrenada l'obra "Celestina" de la senyora Anna Villalonga.

PREMIS

Pel Ministeri d'Instrucció Pública fou aprovada una proposta de premis als alumnes de l'Escola d'Arts i Oficis de la nostra ciutat i una altra creant la Cantina escolar, anexa a l'Escola Normal del Magisteri.

RAID D'AVIACIÓ FRANÇA-SENEGAL

El capità de corbeta Mr. Bonnot pilotant l'hidroavió francès "Croix du Sud" acaba de batre el record de distància en línia recta des de l'estany de Berre, veïnat de Marsella, fins a la ciutat de Sant Lluís del Senegal, en un vol de quatre mil trescents kilòmetres. Passà per la nostra illa, vorejant-la des d'Alcúdia per la costa llevantina.

UN DOBLE LLEGAT

Don Jaume Font i Monteros, metge, que fou Batle de la Ciutat i que morí no fa molt, ha llegat els seus llibres a la Biblioteca Municipal i ha deixat instituït un premi anual de cent pessetes al millor article publicat a la premsa sobre divulgació de qüestions d'higiene privada o pública, atorgador el darrer dia de l'any pel Batle de la Ciutat i Presidents de l'Acadèmia de Medicina i del Col·legi Mèdic.

EMPRESTIT

L'Ajuntament de la nostra ciutat ha llençat un emprèstit per tal de portar a efecte la canalització d'aigües i construcció de clavegueres, emprèstit que serà emès al tipus de noranta cinc per cent.

A FELANITX

A l'endret de so'n Prohens, i amb assistència de les Autoritats, fou oberta una nova escola.

CASA DE CORREUS

El Ministre de Comunicacions promet incloure en el pròxim pressupost la quantitat necessària per la construcció de la nova Casa de Correus, la falta de la qual es deixa sentir de cada dia més.

PARCS PER A INFANTS

L'Ajuntament de la nostra ciutat encarregà a l'arquitecte municipal Sr. Forteza l'estudi i formació de alguns projectes de parcs per a infants, que es pensen fer a algunes places i endrets de la població. Complert l'encàrrec a satisfacció és possible que el primer parc a fer sia el que transformarà el glacis de Santa Catarina.

PREMSA NOVA

Ha començat a publicar-se "República", setmanari d'esquerra. A l'article de presentació diu que la seva finalitat és servir de nexa als partits d'esquerra, defensant aquells punts de llur ideari que poden ésser base d'una acció comuna.

MALLORCA A FORA

A l'exposició internacional de pintura de l'Institut Carnegie de Pittsburgh hi han concorregut Hermen Anglada, amb "Pins de Formentor"; Cittadini, amb "Fira mallorquina", i Joan Junyer amb una tela dels jardins del Luxemburg.

LA FESTA DE SANT ANTONI

Encara perdura, i sia això per mai extinguir-se, el costum d'encendre fogateres a moltes cases de l'horta de ciutat, i fins dins la nostra població, entorn de les quals saltaven els atlots i atiaven els grans. Els joves encara encenen la pipa de fang, estibada de cacau benolent.

La Societat Hípica ha seguit enguany organitzant la cavalcada, que ha recorregut les vies més importants de la ciutat.

HOMENATGE A DIEHL

Per iniciativa del "Foment Turístic de Pollença" amb l'adhesió de l'Ajuntament i de totes les societats d'allà es reté homenatge a Adan Diehl, per tal de fer-li patent la gratitud pels beneficis que han vengut a aquella vila, mercès al seu esperit treballador i de grans iniciatives.

NOTA DE LA REDACCIÓ

Interessa rectificar la data de l'edifici de la Rectoria de Lluchmajor que en l'article: *Del Lluchmajor vell*, publicat en el n.º anterior, sortí com a del segle XIIIe quan havia de dir "del segle XVIIIe". Per més que el bon sentit i cultura dels lectors haurà ja esmenat, amb tota seguretat, l'errada.

Interessa també de fer constar que la secció "les Arts", crònica d'exposicions i concerts corresponents a gener que no va en aquest número anirà en el pròxim.

La Redacció solament es fa solidària dels treballs que no porten signatura. Dels articles signats en són responsables llurs autors.

LA NOSTRA TERRA

DIRECTOR:

ANTONI SALVÀ I RIPOLL

ADMINISTRADOR:

JOAN I. VALENTÍ I MARROIG

Redacció i Administració: *Palacio*, 40, baixos.—Ciutat de Mallorca

Preus de subscripció: Any, 12 ptes.—Trimestre, 3 ptes.—Número solt, 1'25 ptes

ESTAMPA D' EN FRANCESC SOLER.—SANT FRANCESC, 2 I 4.—PALMA DE MALLORCA